

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra policejních činností

Vývoj migrace ve vztahu k území České republiky – pozitivní a negativní bezpečnostní aspekty a úkoly cizinecké policie při jejím řešení

Bakalářská práce

**Development of Migration in Relation to the Territory of the Czech
Republic - Positive and Negative Security Aspects and Tasks of the
Foreign Police in Its Resolution**

Bachelor Thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Miloslav Smetana

AUTOR PRÁCE

Lucie Straková

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Chocenicích, dne 11.3.2024

Lucie Straková

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá neustále aktuální problematikou migrace, která se bezprostředně dotýká i České republiky. Je v ní vymezen samotný pojem „migrace“, uvedeny příčiny migrace i právní úprava tohoto fenoménu. Práce je zaměřena rovněž na orgány a organizace zabývající se problematikou migrace. Vedle unijních a republikových orgánů a organizací je v ní hlavní pozornost věnována úkolům Policie České republiky, které v souvislosti s migrací plní. Předmětem práce je i vývoj migrace v Evropské unii a v České republice v posledním období a dále také migračním trasám využívaných migranty k cestě do Evropy. Práce se zabývá i pozitivními a negativními aspekty migrace, včetně negativních aspektů v oblasti bezpečnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

migrace * legální migrace * nelegální migrace * migrační trasy * příčiny migrace * právní úprava migrace * úkoly Policie ČR v oblasti migrace

ANNOTATION

This bachelor's thesis deals with the current issue of migration, which directly affects the Czech Republic as well. It defines the very term "migration", lists the causes of migration and the legal regulation of this phenomenon. The work is also focused on authorities and organizations dealing with the issue of migration. In addition to the Union and Republic authorities and organizations, the main attention is paid to the tasks of the Police of the Czech Republic, which they perform in connection with migration. The subject of the work is also the development of migration in the European Union and the Czech Republic in the recent period, as well as the migration routes used by migrants on their way to Europe. The work also deals with positive and negative aspects of migration, including negative aspects in the area of security.

KEYWORDS

migration * legal migration * illegal migration * migration routes * causes of migration * migration legislation * tasks of the Police of the Czech Republic in the area of migration

OBSAH

Úvod.....	7
1 Co je migrace.....	9
1.1 Migrace jako historický celospolečenský jev.....	10
1.2 Příčiny migrace v minulosti a v současnosti.....	11
1.3 Právní úprava problematiky migrace.....	12
1.3.1 Úprava migrace v mezinárodních dokumentech.....	13
1.3.2 Unijní migrační právo.....	15
1.3.3 Úprava migrace v České republice.....	18
2 Orgány a organizace zabývající se problematikou migrace.....	21
2.1 Orgány na úrovni Evropské unie.....	21
2.2 Orgány a organizace v České republice.....	24
2.3 Působnost Policie České republiky.....	28
2.3.1 Ředitelství služby cizinecké policie a služba cizinecké policie.....	28
2.3.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu.....	30
2.3.3 Úkoly stanovené Policii ČR v oblasti cizinecké problematiky.....	31
3 Vývoj migrace.....	36
3.1 Vývoj migrace v Evropské unii a v České republice.....	36
3.1.1 Vývoj migrace v Evropské unii v letech 2013-2022.....	39
3.1.2 Vývoj migrace v České republice v letech 2010-2023.....	42
3.1.3 Srovnání migrace v Evropské unii a v České republice v období 2013-2022.....	48
3.2 Migrační trasy.....	49
4 Aspekty migrace.....	54
4.1 Pozitivní aspekty migrace.....	55
4.1.1 Negativní aspekty.....	57

Závěr.....	61
Seznam použité literatury.....	63

Úvod

Migrace je jevem starým jako lidstvo samotné. S migrací lidí bylo totiž možné se setkat v různých historických etapách, přičemž k ní docházelo z různých důvodů. Migrace je jevem aktuálním i v současnosti, přičemž se jedná o komplexní jev, který je motivován nejrůznějšími důvody.

Migrace představuje i v současnosti stále významný a komplexní globální jev, který je ovlivněn širokou škálou faktorů, přičemž má mnoho různých důsledků. Ke stěžejním aspektům současné migrace náleží uprchlická krize. Konflikty a nestabilita v různých částech světa (Ukrajina, Sýrie, Afghánistán, Jižní Súdán apod.) vedou k masovým pohybům uprchlíků, kteří hledají ochranu a bezpečí v jiných zemích, mnohdy v Evropě, která se stala důležitým cílem pro mnoho uprchlíků. Dalším významným aspektem současné migrace je migrace ekonomická. Ekonomické nerovnosti mezi zeměmi a regiony nadále motivují lidi k migraci za prací a lepšími životními podmínkami. Vedle již uvedeného k významným aspektům migrace v současnosti náleží i demografické trendy, klimatické změny, legálnost či nelegálnost migrace nebo integrace migrantů do majoritní populace v nových zemích.

Právě na problematiku migrace je zaměřena tato bakalářská práce. Konkrétněji se věnuje především migraci ve vztahu k území České republiky a úkolům cizinecké policie v souvislosti s tímto jevem. Jejím cílem je vysvětlit podstatu migrace, uvést orgány a organizace, které se zabývají problematikou migrace, analyzovat vývoj migrace v Evropské unii a v České republice v posledním období, jakož i zmínit pozitivní i negativní aspekty migrace. V návaznosti na toto vymezení cíle je práce vnitřně rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole je migrace definována, jsou zde zmíněny její historické souvislosti, příčiny i rozebrána právní úprava problematiky migrace. Ve druhé kapitole jsou charakterizovány orgány a organizace, které se zabývají z různých úhlů pohledu problematikou migrace, a to jak v rámci Evropské unie, tak i v tuzemsku. V této kapitole je pozornost zaměřena především na působnost Policie České republiky v oblasti migrace. Ve třetí kapitole jsou analyzována dostupná statistická data k migraci v poslední přibližně dekádě,

přičemž jsou zde porovnány trendy v migraci v Unii a u nás. Ve čtvrté kapitole jsou zmíněny pozitivní i negativní aspekty migrace.

Při zpracování práce byly použity obecně-vědní teoretické metody, a sice analýza, syntéza a komparace. Využito bylo několik skupin zdrojů. První touto skupinou jsou monografie, které se z různých úhlů pohledu zabývají problematikou migrace. Druhá skupina zdrojů byla tvořena příslušnými právními předpisy, ať již unijnímu nebo vnitrostátními. Poslední skupina zdrojů byla představována relevantními webovými stránkami zaměřenými na problematiku stojící v centru pozornosti této práce.

1 Co je migrace

S pojmem migrace se setkáváme téměř denně v běžném životě. Téměř každý by zvládl popsat tento pojem velice snadno. Velice stručně řečeno, migrace je pohyb osob v prostoru. Kdybychom se ale podívali na tento pojem podrobněji, zjistíme, že migrace není zdaleka tak jednoduchá, jak se zdá. Můžeme najít nespočet literatury, článků a výzkumů, které se zabývají právě migrací a jejími aspekty. Výzkum migrace probíhá napříč mnoha vědními obory, zabývají se jí nejen v geografii, psychologii, ekonomice, ale také bývá předmětem zkoumání antropologů či historiků. K migraci může vést mnoho důvodů – uprchlíci před válečnými konflikty a hladomorem, mladí lidé hledající lepší práci, ale máme zde i obyvatele s kočovným způsobem života.¹ Spadá sem i běžná každodenní migrace, jako cesty za zaměstnáním, či vzděláním. Díky tomu můžeme migraci zkoumat a dělit dle mnoha kritérií, můžeme ji zkoumat jak z prostorového, tak i časového hlediska. Mezi nejzákladnější dělení migrace patří rozdělení na migraci krátkodobou a trvalou (případně dlouhodobou). Do krátkodobé migrace řadíme dojíždění za prací, za vzděláním, ale také cesty za službami či za rekreací. Tyto cesty nevyžadují změnu bydliště. Jsou to cesty převážně každodenní, nevyžadují dlouhodobou změnu bydlení. Do trvalé migrace řadíme buď migraci nevratnou, tedy uprchlíky z rozbouraných zemí. Nebo sem spadá stěhování, tedy trvalá změna bydliště. Migraci dále můžeme dělit dle motivu – ekonomická migrace, politická migrace a náboženská migrace.² Ekonomickou migrací rozumíme snahu zlepšit své ekonomické postavení³, čili snahu získat vyšší plat, lepší pracovní pozici, vyšší životní standard či lepší přístup ke vzdělání. Politická migrace bývá způsobena válkou, či její hrozbou. Dále se sem řadí migrace z důvodu hrozby pronásledování ze strany státu. Ty, co utíkají před konflikty, před

¹ BOYLE, Paul; HALFACREE, Keith a ROBINSON, Vaughan. *Exploring Contemporary Migration* [online]. London: Routledge, 2014 [cit. 2022-01-07]. ISBN 9781315843100. Dostupné z: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315843100/exploring-contemporary-migration-paul-boyle-keith-university-wales-swansea-halfacree-vaughan-university-wales-swansea-robinson>

² WIKISKRIPTA.EU. *Migrace* [online]. Wikiskripta.eu, 10. února 2021. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.wikiskripta.eu/w/Migrace>.

³ BROŽOVÁ, Kristýna. *Co znamenají termíny ekonomický migrant, cizinec a uprchlík?* [online]. Člověk v tísni, 11. ledna 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.clovekvitisi.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>.

porušováním lidských práv apod., nazýváme humanitárními uprchlíky. Tito lidé většinou migrují první do vedlejší země, pokud je tam bezpečněji. Poté již mohou v klidu promyslet, kam se uchýlí. K těmto uprchlíkům mnoho zemí přistupuje vlídně. Problémem ovšem může být, pokud tito lidé migrují ve velkém. Například Evropa v posledních letech čelila velké vlně válečných uprchlíků.⁴ Pojem migrace je zkrátka velice obsáhlý a dal by se členit nejen z bezpečnostního či časového hlediska, ale z mnoha dalších hledisek.

1.1 Migrace jako historický celospolečenský jev

Migraci neboli pohyb lidstva, můžeme spatřovat již od dávné historie. Mohli bychom začít již v pravěku. Tehdy lidé migrovali především za potravou. V této době si lidé stavěli pouze jednoduché přístřešky, živili se především lovem a sběrem. Pokud již v dané oblasti nebylo co lovit, či sbírat, jednoduše se přesunuli zas o kus dále. Později lidé začali tvořit kmeny, kočovný způsob života se pomalu začal měnit v usedlý. Pokud se obydlené území stalo přelidněným, část lidí odešla a našla si jiný domov o kus dále⁵. V raném středověku nalezneme první větší migrace velkých kmenů, takzvané Stěhování národů.

Stěhování národů dělíme na dvě etapy – germánskou a slovanskou. První etapu započal přesun středoasijského kmene Hunů. Druhá etapa byla vyvolána kmenem Avarů, kteří byli po dlouhou dobu postrachem kmenů slovanských.⁶ V době vrcholného středověku již existují velké říše. Lidé cestují za obchodem, podnikají cesty při šíření náboženství, konají se válečné výpravy a nalezneme záznamy o prvních výzkumných cestách – např. Marco polo a jeho objevná cesta přes Asii, Malajsii či Indický oceán.⁷ Na počátku novověku se začínají rozmáhat objevné

⁴ EVROPSKÝ PARLAMENT. *Migrace: Proč lidé opouštějí své domovy?* [online]. Evropský parlament, 3. července 2020, aktualizováno 21. listopadu 2023 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/world/20200624STO81906/migrace-proc-lide-opoustejji-sve-domovy>.

⁵ NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. *Dějiny pravěku* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/dejiny-praveku/>.

⁶ NĚMEC, Václav a BERAN, Petr. *Stěhování národů* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/stehovani-narodu/>.

⁷ NĚMEC, Václav a KUBEŠOVÁ, Hana. *Vývoj států v západní a jižní Evropě* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/vznik-centralizovanych-statu-v-zapadni-evrope/>.

plavby. Důvodem k těmto plavbám byl kupříkladu nedostatek drahých kovů, zlepšení obchodních cest, či zvěsti o neznámých, ale velice bohatých zemích. V důsledku těchto plaveb se někteří obyvatelé usídlili v nově poznané zemi, aby si zde vybudovali vlastní sídla.⁸ Po objevných plavbách následovalo období koloniální expanze Evropanů. Ti se kolonizací a obchodem se získanými koloniemi nejen obohacovali, ale taktéž nově získané kolonie drancovali a okrádali. Vyvážely se suroviny, zemědělské produkty a zároveň se v koloniích omezoval rozvoj průmyslu. Toto omezování bylo výhodné pro Evropu, ale v důsledku způsobilo zaostalost kolonií.⁹ Mohli bychom pokračovat až do moderních dějin, ale to by zde bylo zbytečné. Migraci zkrátka můžeme pozorovat již od počátku lidstva a je to naprosto přirozený jev.

1.2 Příčiny migrace v minulosti a v současnosti

V minulosti se mezi důvody migrace řadila především potřeba zajistit živobytí. Život se točil kolem shánění potravy a surovin. Dále byly příčinou migrace například klimatické změny, živelné katastrofy či pandemie. Později se lidé vydávali poznat nový, dosud neobjevený svět a podnikali výzkumné či obchodní výpravy. S nimi souvisela migrace za účelem osidlování dalších území, ale také drancování dalších zemí atp. Středověcí lidé vnímali volnost pohybu jako běžnou skutečnost, jelikož stále existovala volná, neosídlená země.¹⁰ Dnes jsou příčiny migrace způsobeny zejména ekonomickými rozdíly mezi jednotlivými světadíly a rozdílnými úrovněmi ekonomického rozvoje jednotlivých zemí, které způsobují různou životní úroveň jejich obyvatel. V rámci vlastní země se lidé stěhují především za prací, či za studiem. Jako příklad můžeme uvést i naši zem. V České republice se kraje liší nabídkou vzdělání, především toho vysokoškolského. Ve Středočeském kraji nalezneme mnohem více vysokých škol, než je tomu

⁸ NĚMEC, Václav a GERNEŠOVÁ, Hana. *Objevné plavby* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/objevne-plavby/>.

⁹ NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. *Koloniální expanze v 17. – 18. století* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/kolonialni-expanze-v-17-18-stoleti/>.

¹⁰ KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018, s. 43. ISBN 978-80-7325-454-4.

kupříkladu na Vysočině, či v Karlovarském kraji. Stejně je tomu i s pracovními příležitostmi. Mnohem více nabídek nalezneme blíže větším městům, stejně tak se budou lišit dle lokace i v platovém ohodnocení. Mezi státy lidé migrují z podobných důvodů. Pokud v zemi původu lidé nemohou najít vhodný způsob seberealizace, často své štěstí zkusí v jiné zemi. Pak zde máme taktéž lidi z rozvojových zemí, či zemí zužovaných válkou, nebo vládním režimem, ve kterém se nedá řádně žít. Tito lidé migrují mnohdy z důvodu zajištění základních životních potřeb. Zde migrace bývá jediným způsobem, jak si zajistit příznivou budoucnost. Je ovšem potřeba vzít v potaz, že migrace, zde tedy mluvíme o migraci z rozvojových zemí apod., často bývá až poslední možností. Tito lidé ve své domovině zanechávají vše, co dosud znali – majetek, domov, mnohdy i část rodiny a přátele. Jsou nuceni překonat vzdálenost nejen geografickou, ale také kulturní. V nové zemi musejí začít znovu od začátku, znovu vybudovat domov, naučit se novým kulturním zvykům, novému jazyku. Samotné soužití migrantů a obyvatelů země může být složité. Cizinci často v nové zemi bydlí na okrajových, či jinak odstrčených, částech města. To může přispívat k určité separaci od obyvatel státu.¹¹ Jak v minulosti, tak dnes patří mezi běžné důvody migrace snaha o zajištění řádného života. Přístup zemí, do kterých přicházejí migrující, je velice obdobný jak dnes, tak v minulosti. Země se však vždy snažily kontrolovat příliv cizinců. Mnohdy byla zřejmá snaha nepřijímat některé skupiny vůbec. Dříve se toto týkalo například nemocných, chudých či zločinců.¹² V dnešní době jsme tyto tendence mohli kupříkladu vidět po Migrační krizi v r. 2015, kdy jsme se mohli setkávat s tendencemi zakazovat vstup uprchlíkům z Afriky a Východních zemí.

1.3 Právní úprava problematiky migrace

Lidé měli po staletí různé důvody ke stěhování, po velice dlouhou dobu se stěhovali zcela bez společně sdílených pravidel. Teprve později, zhruba po francouzské revoluci, mnoho zemí začalo dodržovat jistý způsob nakládání

¹¹ KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018, s. 87. ISBN 978-80-7325-454-4.

¹² KABELIOVÁ, Hana. *Základní informace o migraci* [online]. Migraceonline.cz, 7. února 2003. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/zakladni-informace-o-migraci>.

s cizinci, od něhož se později mohl odvodit vývoj mezinárodního systému. Zhruba do 19. století se po celém světě dodržovalo jedno základní pravidlo, a to slušné zacházení s cizinci, kterým byl povolen vstup do země. Toto pravidlo vycházelo z válečného práva. Bylo pomyslnou zárukou toho, že státy se navzájem budou chovat slušně ke státním příslušníkům jiného státu, který se vyskytuje na jejich území. Teprve ve 20. století v době první a druhé světové války, se začala více řešit úprava migrace. V této době se především v Evropě vyskytovalo velké množství lidí, kteří prchali před válkou, či novým režimem.¹³ V současnosti je problematika migrace upravena jak různými mezinárodními dokumenty, tak i dokumenty Evropské unie a v neposlední řadě i tuzemskou legislativou.

1.3.1 Úprava migrace v mezinárodních dokumentech

Roku 1948 byla přijata Všeobecná deklarace lidských práv (dále jen „Všeobecná deklarace“), která stanovuje lidská práva, která nikdo nemůže nikomu upřít. V článcích 13 a 14 Všeobecné deklarace se jasně uvádí:

1) Každý má právo volně se pohybovat a svobodně si volit bydliště uvnitř určitého státu.

(2) Každý má právo opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a vrátit se do své země

1) Každý má právo vyhledat si před pronásledováním útočiště v jiných zemích a požívat tam azylu.

(2) Toto právo nelze uplatnit v případě stíhání skutečně odůvodněného nepolitickými zločiny nebo činy, které jsou v rozporu s cíli a zásadami Spojených národů.¹⁴

Všeobecná deklarace tedy uznává právo člověka migrovat, odstěhovat se, ale z druhé strany již nestanoví povinnost států jej přijmout.¹⁵ Touto dobou se začal formovat moderní systém zacházení s uprchlíky, jelikož neexistovala řádná

¹³ KABELIOVÁ, Hana. *Základní informace o migraci* [online]. Migraceonline.cz, 7. února 2003. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/zakladni-informace-o-migraci>.

¹⁴ Všeobecná deklarace lidských práv. Dostupné také z: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/czc.pdf.

¹⁵ KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018, s. 49. ISBN 978-80-7325-454-4.

úprava migrace, která by se již zabývala činností státu a jeho nakládání s migranty. V roce 1951 byla v Ženevě přijata Úmluva o právním postavení uprchlíků a v roce 1967 byl přijat upravující Protokol v New Yorku. Úmluva i Protokol jsou dodnes základními kameny mezinárodního práva pro uprchlíky. Úmluva by měla garantovat získání statusu uprchlíka a poskytovat záruku, že uprchlík nebude vrácen do země původu. Na druhou stranu se v ní již neřeší, jakým způsobem hostitelská země s uprchlíkem naloží, ani se nezabývá prevencí. Je třeba mít na paměti, že Úmluva byla vytvořena jako nástroj pro řešení a zvládnutí situace s evropskými uprchlíky po válce. Není v ní počítáno s masovými migračními vlnami z třetích zemí, které známe dnes. Sporná je taktéž dnešní tzv. zásada bezpečné třetí země. To v praxi znamená, že uprchlík, pokud pochází z bezpečné třetí země, ztrácí v některých případech nárok na azyl a může být navrácen zpět. Touto zásadou se ale již neřeší, zda uprchlíkovy v zemi původu hrozí nebezpečí při návratu zpět, což by mohlo být značně diskutabilní.¹⁶ Koncepce migrace se v průběhu historie mění, především v závislosti na momentální situaci politické, či sociální. Nelze tedy vnímat snahu o nalezení přiměřeného řešení přistěhovalců za konečnou.¹⁷

Základním kamenem, od kterého se odvíjí další úpravy a aktualizace, jsou již zmíněné dokumenty Úmluva o právním postavení uprchlíků (dále jen „Úmluva“) a Protokol o právním postavení uprchlíků.¹⁸ Úmluva definuje uprchlíka následovně: *„Osoba, která se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem*

¹⁶ KABELIOVÁ, Hana. *Základní informace o migraci* [online]. Migraceonline.cz, 7. února 2003. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/zakladni-informace-o-migraci>.

¹⁷ KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018, s. 19. ISBN 978-80-7325-454-4.

¹⁸ Oba tyto dokumenty byly u nás po vyslovení souhlasu s nimi ze strany Federálního shromáždění a ratifikaci prezidentem publikovány ve formě Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb., o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků.

shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“.

Již Úmluva zaručuje uprchlíkům stejné zacházení, jako k vlastním občanům státu – ať se jedná o rovnocenný přístup k zaměstnání, ke vzdělání, bydlení nebo k veřejné podpoře. Jasně je zde stanoveno, že každý, bez diskriminace, má nárok na užívání základních lidských práva svobod. Zároveň má ale každý uprchlík povinnost řídit se zákony, nařízeními a směrnicemi daného státu, na jehož území se nachází. Dále Úmluva zakazuje státům stíhat uprchlíky pro nezákonný vstup, pokud přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy. Ovšem jen za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro nezákonný vstup.

Vyhoštění je možno pouze v případech odůvodněných státní bezpečností či veřejným pořádkem, a to pouze na základě rozhodnutí přijatého zákonou cestou. I přesto musí být uprchlíkům umožněno setrvat na území, dokud nezískají zákonné povolení pro vstup do jiné země. Tato podmínka souvisí i se zákazem vyhoštění za hranice zemí, kde by byla ohrožena svoboda a život uprchlíků. Zákaz vyhoštění ovšem neplatí při výjimce, kdy je uprchlík považován za nebezpečného zemi, ve které se nachází, či byl usvědčen ze zvláště závažného trestného činu – představuje nebezpečí pro společnost dané země.

1.3.2 Unijní migrační právo

Evropská unie od počátku vynakládá snahu vytvořit společný prostor, kde bude jednodušší pohyb obyvatel. V rámci migrace je zapotřebí sjednotit řešení této problematiky. Stejně jako v České republice, i v Evropské unii migraci upravuje mnoho právních předpisů. I tady se na některé z nich podíváme trochu blíže, ale bylo by nemožné probírat zde do detailu veškerou právní úpravu.

Základními právními předpisy, kterými je v Evropské unii upravena migrace, jsou:

- Směrnice 2004/38/ES o právu občanů EU a jejich rodin svobodně se pohybovat a pobývat v EU
- Nařízení Rady (EU) č. 1053/2013 ze dne 7. října 2013 o vytvoření hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského acquis a o zrušení rozhodnutí výkonného výboru ze dne

16. září 1998, kterým se zřizuje Stálý výbor pro hodnocení a provádění Schengenu

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex) – předpis je základním unijním právním nástrojem pro vydání schengenských víz
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1861 ze dne 28. listopadu 2018 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému (SIS) v oblasti hraničních kontrol, o změně Úmluvy k provedení Schengenské dohody a o změně a zrušení nařízení (ES) č. 1987/2006
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1931/2006 ze dne 20. prosince 2006 , kterým se stanoví pravidla pro malý pohraniční styk na vnějších pozemních hranicích členských států a mění Schengenská úmluva
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1148 ze dne 7. července 2021, kterým se jako součást Fondu pro integrovanou správu hranic zřizuje Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/818 ze dne 20. května 2019, kterým se zřizuje rámec pro interoperabilitu mezi informačními systémy EU v oblasti policejní a justiční spolupráce, azylu a migrace a kterým se mění nařízení (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 a (EU) 2019/816
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (kodifikované znění)

Dalším dokumentem, zabývajícím se migrací, je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria

a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. Tímto nařízením se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. V tomto nařízení je popsán Dublinský systém, což je mechanismus, kterým je v rámci Evropské unie a států Schengenského prostoru, určován jediný stát. Ten projedná žádost cizince o mezinárodní ochranu a ve věci rozhodne, ať je žádost o mezinárodní ochranu podána kdekoliv. V nařízení jsou uvedeny také návrhy na urychlení a ulehčení výměny informací, které by měly pomoci lépe rozřadit uprchlíky mezi jednotlivé státy. Tyto úpravy by měly usnadnit uplatnění Nařízení. Patří sem například využití systému Eurodac pro snadnější porovnávání otisků prstů, či využití Vízového informačního systému (VIS). Veškeré informace ale mohou být vyměňovány mezi jednotlivými státy pouze skrz „DubliNet“ pod přísnou kontrolou Komise. Při výběru nejvhodnějšího státu, kde by cizinci měl být uložen azyl, jsou brány v potaz různé podmínky. Nejvíce se přihlíží k vazbám na daný stát, například pokud má uprchlík ve státě rodinu, či je pro něj bezpečný. Pokud nemá žádné vazby, povinnost přebírá stát, ve kterém byla žádost prvně podána. Stejně tak je stát, ve kterém byla žádost prvně podána, povinností přijmout cizince zpět, pokud neuspěje s žádostí v jiné zemi¹⁹. Dublinský systém vyplývá z Dublinské úmluvy z roku 1999. Ta má dva hlavní cíle. Jak již bylo zmíněno, prvním cílem je distribuce žádostí, aby se nemohlo stát, že by úřady různých států byly přetíženy žádostmi od stejných osob. Dalším cílem je zamezit tzv. asylumshoppingu. V českém překladu mluvíme o „spekulativním podávání žádostí o azyl“. Tento pojem nemá žádnou právní definici, ale používá se v neformálním smyslu a také ve sděleních Komise. Dalo by se říci, že se jedná o zneužití azylového řízení podáním více než jedné žádosti o mezinárodní ochranu v různých členských státech EU. Žadatelé si

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

vybírají členský stát EU, který může poskytnout nejpříznivější sociální, humanitární a ekonomické standardy²⁰.

I přes snahu Unie sjednotit přístup k cizincům, existují mezi jednotlivými státy rozdíly. Ty se týkají především materiálního zabezpečení. Rozdíly můžeme najít například v různé výši finančních dávek pro žadatele o mezinárodní ochranu. Výše těchto příspěvků může být v některých případech důvodem, proč žadatelé o azyl opustí stát, kde požádali o ochranu, ještě před tím, než mu je příslušným orgánem daného státu žádost přijata. Žadatelé o azyl se mohou v době, než je o žádosti rozhodnuto, volně pohybovat na území tohoto státu. Zde se může jednat o území celého státu, nebo o vyčleněnou oblast. Oblast vyčleněná pro pohyb žadatele nesmí žádným způsobem narušovat nedotknutelnost soukromí a také musí umožňovat dostatečný prostor pro zajištění přístupu ke všem výhodám, jenž vyplývají z právních předpisů Unie.

1.3.3 Úprava migrace v České republice

Česká republika, jakožto členský stát Evropské unie, se řídí společnou legislativou týkající se migrace. Vedle toho je v tuzemsku problematika migrace upravena různými vnitrostátními právními předpisy. Za stěžejní je možno považovat zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), nebo zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dočasné ochraně cizinců“).

Vedle nich se k problematice migrace váže celá řada prováděcích předpisů. Z těch, které provádějí zákon o pobytu cizinců, je možno uvést především Nařízení vlády č. 31/2016 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu, ve znění pozdějších předpisů, dále Nařízení

²⁰ EUROPEAN COMMISSION. *Asylum shopping* [online]. European Commission, b. r. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/asylum-shopping_en.

vlády č. 215/2017 Sb., o stanovení výjimek z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti, Vyhlášku Ministerstva vnitra č. 88/2011 Sb., o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu, ve znění pozdějších předpisů, Vyhlášku Ministerstva vnitra č. 520/2020 Sb., o provádění adaptačně-integračních kurzů nebo Nařízení vlády č. 321/2022 Sb., o změnách nařízení vlády v oblasti pracovní migrace, ve znění pozdějších předpisů. V případě azylového zákona je možno z prováděcích předpisů možno zmínit Vyhlášku Ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, nebo Vyhlášku Ministerstva vnitra č. 376/2005 Sb., kterou se stanoví výše úhrady za stravu a ubytování poskytnuté v azylovém zařízení, výše kapesného a termíny jeho výplaty, ve znění pozdějších předpisů. Zákon o dočasné ochraně cizinců je prováděn již dříve zmiňovanou Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

Jak vyplývá z ustanovení § 1 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, tímto zákonem jsou v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie, kterým je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění), v platném znění, upraveny podmínky vstupu cizince na území České republiky (dále jen „území ČR“) a vycestování cizince z tohoto území, stanoví podmínky pobytu cizince na území ČR a vymezuje působnost Policie České republiky (dále také jen „Policie ČR“), Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy. V ustanovení § 1 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je vymezen pojem „cizinec“, ze kterého je považována „... fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie.“ Vzhledem ke skutečnosti, že v tuzemských právních předpisech není obsažen pojem „migrant“ (popřípadě pojem „imigrant“), je možno pojem „cizinec“ brát jako jeho ekvivalent.

Předmět úpravy azylového zákona je obsažen v jeho § 1. Z něj vyplývá, že tímto zákonem jsou upraveny podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu na území ČR, a pobyt azylanta nebo osoby

požívající doplňkové ochrany na tomto území, dále řízení ve věci mezinárodní ochrany a další řízení vedená podle tohoto zákona, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta, osoby požívající doplňkové ochrany na území, jakož i cizince, o němž to stanoví tento zákon, působnost Ministerstva vnitra a Policie ČR v této oblasti státní správy, problematiku státního integračního programu a problematiku azylových zařízení.

Pokud jde o předmět úpravy zákona o dočasné ochraně cizinců, tak ten je upraven v jeho ustanovení § 1 odst. 1. Z něj vyplývá, že tímto zákonem jsou upraveny podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany a jeho vycestování z území, dále řízení o udělení a odnětí oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území (dále jen „oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany“), právní status cizince, jenž žádá o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany (dále jen „žadatel o poskytnutí dočasné ochrany“), stejně jako cizince, jemuž bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany (dále jen „cizinec požívající dočasné ochrany“) a působnost Ministerstva a Policie ČR v této oblasti státní správy.

2 Orgány a organizace zabývající se problematikou migrace

Problematikou migrace se zabývají orgány na úrovni Evropské unie, ale o orgány a organizace tuzemské. Nejedná se přitom pouze o státní orgány, ale také o nejrůznější nevládní organizace.

2.1 Orgány na úrovni Evropské unie

V souvislosti s Unijními orgány, které mají co do činění s migrační politikou, je možno zmínit ty nejvýznamnější, ke kterým náleží Evropská rada, dále Rada Evropské unie, Evropská komise, Evropský parlament a Evropský soudní dvůr.²¹ Dále je možno zmínit agenturu EU, kterou je Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (často je uváděna pod akronymem FRONTEX) a evropský systém pro porovnávání otisků prstů žadatelů o azyl EURODAC.

Evropská rada je orgánem Unie, který je složen ze zástupců hlav států a předsedů vlád 27 členských zemí EU, předsedy Evropské rady a předsedy Evropské komise. Tímto orgánem je vymezováno obecné směřování Unie a její priority, vyjádřeno jinými slovy, vymezuje politickou agendu Unie. Z uvedeného vyplývá, že Evropská rada nepředstavuje unijní legislativní orgán. Činnost Evropské rady bývá zpravidla plánovaná, avšak v případě naléhavé potřeby se schází i mimořádně, což se v minulosti týkalo situace, kdy se tento unijní orgán sešel vzhledem k potřebě neodkladného řešení migrační krize.²²

Rada Evropské unie (známá také jako Rada nebo Rada ministrů), představuje důležitý orgán Unie, který hraje klíčovou roli v přijímání rozhodnutí na úrovni celé Unie. Její zasedání, kterých se účastní ministři z 27 členských států Unie jako zástupci svých vlád, probíhají jak v Bruselu, tak i v Lucemburku. Zasedání jsou často tematicky zaměřena a konají se v měsících dubnu, červnu a říjnu. Jistým

²¹ BALDWIN, Richard E. a WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008, s. 102. ISBN 978-80-247-1807-1.

²² RADA EVROPSKÉ UNIE. *Evropská rada: dům členských států*. Bruxelles: © Evropská unie, 2022, s. 3-4. ISBN 978-92-824-8522-4.

z tematických okruhů, na které je zaměřena práce Rady, je i migrační politika Unie a její koordinace. To reflektuje důležitost této problematiky v rámci evropské agendy.²³ Takto může být její zasedání věnováno rovněž migrační politice Unie a zajištění její koordinace.

Evropská komise je hlavním výkonným orgánem Unie, který má monopol na legislativní návrhy a významné výkonné pravomoci v různých oblastech.²⁴ Je tvořena komisaři z 27 členských států, kteří jsou v průběhu pětiletého funkčního období vedeni předsedou Evropské komise.²⁵ V oblasti migrace odpovídá za její řízení komisařka pro vnitřní záležitosti Ylva Johanssonová, která se zaměřuje na nový začátek migrace a zahrnuje rozvoj nového paktu o migraci a azylu, posílení vnějších hranic Unie, boj proti obchodníkům s lidmi, posílení agentury pro pohraniční a pobřežní stráž a zlepšení schengenského prostoru volného pohybu.²⁶

Evropský parlament jako zákonodárny orgán Unie, představuje důležitý hlas evropských občanů. Jeho činnost zahrnuje přijímání unijních právních předpisů, schvalování unijního rozpočtu a dohlížení na správné využívání unijních prostředků. V poslední době se Evropský parlament zvláště zaměřuje na problematiku migrace, diskutuje o reformě azylového systému, posilování bezpečnosti vnějších hranic Unie a podpoře integrace uprchlíků.²⁷

Evropský soudní dvůr sídlící v Lucemburku, byl založen v roce 1952 a skládá se z předsedy a 27 soudců, z nichž každý zastupuje jeden členský stát Unie. Soud může jednat buď jako "velký senát" s 13 soudci nebo jako senát s 5 nebo 3 soudci. Generální advokáti soudního dvora pomáhají soudcům a poskytují své názory na

²³ RADA EVROPSKÉ UNIE. *Rada Evropské unie: dům členských států*. Bruxelles: © Evropská unie, 2022, s. 3-4. ISBN 978-92-824-8552-1.

²⁴ MACIEJEWSKI, Mariusz. *Evropská komise* [online]. Fakta a čísla o Evropské unii, 2024. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.3.8.pdf.

²⁵ EVROPSKÁ KOMISE. *Komisaři* [online]. Evropská komise, b. r. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://commissioners.ec.europa.eu/index_cs.

²⁶ EUROPEAN COMMISSION. *Ylva Johansson: Commissioner (2019-2024)* [online]. European Commission, b. r. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://commissioners.ec.europa.eu/ylva-johansson_en.

²⁷ EVROPSKÝ PARLAMENT. *Odpověď EU na migraci* [online]. Evropský parlament, 21. listopadu 2023. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/topics/cs/article/20170629STO78629/odpoved-eu-na-migraci>.

projednávané případy, avšak soudci nejsou povinni se těmito názory řídit.²⁸ Soudní dvůr se zabýval různými případy souvisejícími s migrací, včetně žaloby Evropské komise na Českou republiku, Polsko a Maďarsko ohledně relokačních kvót, kde dospěl k závěru, že tyto státy nesplnily své povinnosti podle unijního práva.²⁹

FRONTEX je evropským orgánem, který podporuje vnitrostátní orgány schengenských států při správě jejich vnějších hranic, aniž by je nahrazoval. Byl zřízen v roce 2005 s cílem posílit a koordinovat členské státy v oblasti správy hranic. Jeho úkoly zahrnují monitorování situace na vnějších hranicích, předvídání migračních toků a organizaci společných hraničních kontrol a návratových operací. Význam FRONTEXu vzrostl po roce 2015 s nárůstem počtu migrantů do Evropy. Evropská unie reagovala na tuto vlnu migrace přijetím Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 o Evropské pohraniční a pobřežní strážci a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES. Díky přijetí tohoto dokumentu plní agentura FRONTEX více úkolů, má lepší přístup k lidským a technickým zdrojům a disponuje i větším objemem finančních prostředků než v minulosti.³⁰ V současnosti je činnost agentury FRONTEX upravena Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní strážci a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624.

EURODAC založený v roce 2003 podle Nařízení Rady (ES) č. 2725/2000, není orgánem EU, ale má klíčový význam pro policejní sbory členských států v migraci. Je to rozsáhlý IT systém pro uchovávání a zpracování otisků prstů uprchlíků, nelegálních migrantů a žadatelů o azyl. Tento systém využívají národní azylové

²⁸ GRINC, Jaroslav. *Právo pro politology*. Praha: Grada, 2010, s. 125. ISBN 978-80-247-2921-3.

²⁹ ČTK. *Soud EU: Odmítáním uprchlických kvót porušilo Česko, Polsko a Maďarsko své povinnosti* [online]. © Česká televize, 2. dubna 2020. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/soud-eu-odmitanim-uprchlickych-kvot-porusilo-cesko-polsko-a-madarsko-sve-povinnosti-51525>.

³⁰ FINK, Melanie. *Frontex and human rights: responsibility in 'multi-actor situations' under the ECHR and EU public liability law*. Oxford studies in European law. Oxford: Oxford University Press, 2018, s. 1-2. ISBN 978-0-19-883545-5.

služby členských států EU (a čtyř přidružených zemí) k ukládání nových otisků prstů a také k porovnávání stávajících záznamů, aby bylo možné identifikovat předchozí žadatele o azyl nebo osoby, které se snaží nelegálně překročit hranice konkrétních zemí, a současně určit zemi příslušnou pro azylové řízení. Kromě toho umožňuje Europolu a vnitrostátním orgánům činným v trestním řízení přístup do systému a porovnání všech otisků prstů zaregistrovaných v systému EURODAC s otisky prstů souvisejícími s probíhajícími trestními řízeními. Takové kontroly lze provádět pouze pro účely prevence, odhalování a vyšetřování závažných trestných činů.³¹ V současnosti jej upravuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“.³²

2.2 Orgány a organizace v České republice

Hlavním orgánem, který se u nás zabývá problematikou migrace, je Ministerstvo vnitra. Tato jeho role vyplývá ze zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů, v jehož ustanovení § 12 odst. 1 písm. h) je uvedeno, že je ústředním orgánem státní správy mimo jiné i pro povolování pobytu cizinců a postavení uprchlíků. Činnost Ministerstva vnitra sestává ze stanovených úkolů, za jejichž plnění je odpovědné. Tyto úkoly jsou: zajištění výkonu státní správy v oblasti migrace. Spolupráce s dalšími orgány a organizacemi, dále ministerstvo vnitra vydává rozhodnutí k pobytu na území České republiky, a to jak k přechodnému, dlouhodobému, ale i trvalému. V neposlední řadě Ministerstvo vnitra spravuje místa pro přechod státních hranic,

³¹ AKHGAR, Babak; HOUGH, Karel Latricia; SAMAD, Yara Abdel; BAYERL, P. Saskia a KARAKOSTAS, Anastasios. *Information and communications technology in support of migration*. Cham: Springer, 2022, s. 57. ISBN 978-3-030-93265-7.

³² Celým názvem Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepřelované znění).

zajišťuje mezinárodní smlouvy v oblasti migrace a zodpovídá za integrační organizace a programy pro přistěhovalé cizince.³³

V rámci organizační struktury Ministerstva spadá problematika migrace především do gesce specializovaného útvaru, kterým je **Odbor azylové a migrační politiky** (ve zkratce OAMP). Činnost OAMP vychází ze Strategie migrační politiky České republiky a z dlouhodobých vlastních i mezinárodních zkušeností s migrací. Tento útvar se zaměřuje na mezinárodní ochranu, migraci a integraci cizinců. Jeho role zahrnuje koordinaci politiky azylu, schengenskou spolupráci a ochranu hranic. Jeho úkoly zahrnují i správu uprchlických zařízení a předkládání návrhů na změny v azylových zařízeních. OAMP se dělí na centrální a regionální pracoviště, která zajišťují implementaci a koordinaci migrační politiky na úrovni krajských úřadů.³⁴

Kromě Ministerstva se problematikou migrace u nás zabývají i další ústřední orgány státní správy, v jejichž čele je člen vlády. Náleží k nim následující:³⁵

- **Ministerstvo zahraničních věcí** – má za úkol vytváření koncepce zahraniční politiky a koordinaci rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Zároveň spravuje povolení pobytu cizinců s diplomatickou imunitou a vykonává státní správu vydávání víz prostřednictvím zastupitelských úřadů a to v rozsahu, který stanovuje zákon o pobytu cizinců, a také v souladu s Vízovým kodexem Evropské unie.
- **Ministerstvo práce a sociálních věcí** – určuje kritéria pro vstup cizinců na trh práce a stanovuje podmínky pro jejich zaměstnání v souladu s aktuální situací na trhu práce. Je zodpovědné za právní úpravu zaměstnávání cizinců v souladu s evropskými právními předpisy a mezivládními dohodami. Také spravuje centrální evidenci volných pracovních míst pro držitele zaměstnanecké nebo modré karty.

³³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ústřední orgány státní správy* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>.

³⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Struktura odboru azylové a migrační politiky* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/struktura-odboru-azylove-a-migracni-politiky.aspx>.

³⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ústřední orgány státní správy* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>.

- **Ministerstvo průmyslu a obchodu** – je klíčovým orgánem státní správy pro živnostenské podnikání a specifické obchodní aktivity, které operují pod zvláštními právními předpisy. Zároveň má zodpovědnost za specifické projekty týkající se legální migrace.
- **Ministerstvo spravedlnosti** – v rámci extradičního řízení ministr spravedlnosti rozhoduje o extradičním vydání cizinců ke stíhání nebo k výkonu trestu v zahraničí. Nicméně takové rozhodnutí může učinit pouze po posouzení přípustnosti vydání soudem.
- **Ministerstvo financí** – spadá pod něj Celní správa České republiky, která disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“). Celní správa České republiky má pravomoc kontrolovat zaměstnávání cizinců podle zákona o zaměstnanosti. Provádí kontroly, zda cizinci vykonávají práci na základě právních smluv a v souladu s povolením k zaměstnání nebo kartou.
- **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** – je odpovědné za integraci cizinců do české společnosti skrze vzdělávání. Základem této integrace je znalost českého jazyka, která se získává v souladu se školským zákonem. Dospělým cizincům s mezinárodní ochranou je poskytováno bezplatné vzdělávání v rámci Státního integračního programu. Na veřejných vysokých školách mají cizinci možnost studovat za stejných podmínek jako tuzemští občané podle zákona o vysokých školách.

Vedle těchto ústředních orgánů státní správy se problematikou migrace v různých aspektech zabývají i mezirezortní orgány. K těmto mezirezortním orgánům patří Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci, dále Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci a Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců.

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci je řízený Ministerstvem vnitra.³⁶ Přijímá potřebná opatření v této oblasti, jeho předsedou je první náměstek ministra vnitra. Jeho členy jsou zástupci několika ministerstev, policejní prezident a další. Od roku 2015 předsedá tomuto orgánu ministr vnitra.³⁷ Spolupráce ministerstev umožňuje flexibilní reakci na migrační situaci a řešení problematiky zasahující do jejich kompetencí. Orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o směřování migrační politiky a řídí Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci.³⁸

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci (ANACEN) je stálým analytickým pracovištěm mezirezortního charakteru, které řídí Ministerstvo vnitra. Členy jsou zástupci několika ministerstev, Policie ČR a zpravodajských služeb. Centrum se zaměřuje na monitorování a analýzu migrace a pracuje ve více tematických fórech. Díky své mezirezortní povaze umožňuje úzkou spolupráci a výměnu informací mezi orgány řídicími ochranu státních hranic a migraci, což je klíčové pro rychlou reakci na aktuální problémy.³⁹

Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání (dále jen „MOPNZ“) koordinuje boj proti nelegálnímu zaměstnávání a navrhuje legislativní změny k jeho řešení. Vydává doporučení pro kontrolní a preventivní opatření a získává informace z oblasti migrace a ekonomiky. Je také zapojen do Evropské platformy pro posílení spolupráce při řešení nehlášené práce.⁴⁰ K členským institucím MOPNZ patří vedle Ministerstva práce a sociálních věcí i ministerstva financí, průmyslu a obchodu, vnitra a zahraničních věcí.⁴¹

³⁶ ČESKÉ NÁRODNÍ KONTAKTNÍ MÍSTO EVROPSKÉ MIGRAČNÍ SÍŤE. *Výroční zpráva o politice v oblasti azylu a migrace 2016*. B. m.: Ministerstvo vnitra, 2017, s. 16-17. ISBN 978-80-87544-66-2.

³⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ústřední orgány státní správy* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>.

³⁸ ČESKÉ NÁRODNÍ KONTAKTNÍ MÍSTO EVROPSKÉ MIGRAČNÍ SÍŤE. *Výroční zpráva o politice v oblasti azylu a migrace 2016*. B. m.: Ministerstvo vnitra, 2017, s. 16-17. ISBN 978-80-87544-66-2.

³⁹ Tamtéž, s. 17-18.

⁴⁰ Ustanovení čl. I odst. 1) až 3) Statutu Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání.

⁴¹ INSTITUT PRO SOCIÁLNÍ POLITIKU A VÝZKUM. *MPSV informovalo vládu o potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR* [online]. © 2024 Institut pro sociální politiku a výzkum,

Sociální práce s migranty je klíčová pro jejich adaptaci a integraci do nového prostředí. Kromě sociálních pracovníků Ministerstva, kteří působí v azylových střediscích a poskytují základní služby podle zákona č. 108/2006 Sb., se na tuto práci podílí i pracovníci nestátních neziskových organizací. Ti se řídí stejnými právními normami a působí jak v azylových zařízeních, tak i mimo ně. Komunitní multietnická centra působí v Česku již zhruba dvě desetiletí a slouží k integraci migrantů. Zde se mohou cizinci a azylanté scházet a pořádat vlastní aktivity, včetně oslav národních svátků nebo volnočasových aktivit. Centra také pořádají různé společenské a kulturní akce, včetně sportovních událostí pro všechny generace, a poskytují klientům podporu komunitních pracovníků.⁴²

2.3 Působnost Policie České republiky

Policie ČR má za úkol chránit bezpečnost osob a majetku, předcházet trestné činnosti a plnit úkoly podle zákonů o trestním řízení, pobytu cizinců, azylu a dočasné ochraně cizinců. Zákonem jí svěřené úkoly v oblasti migrace provádí především Ředitelství služby cizinecké policie a Národní centrála proti organizovanému zločinu. Působnost Policie ČR v oblasti migrace vychází z ustanovení § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a ze zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

2.3.1 Ředitelství služby cizinecké policie a služba cizinecké policie

Ředitelství služby cizinecké policie zastřešuje v Policii ČR plnění úkolů na úseku cizinecké problematiky. Služba cizinecké policie je výkonným útvarům Policie ČR s celostátní působností.⁴³ Službu cizinecké policie je možno charakterizovat jakožto vysoce specializovanou složkou Policie ČR, jež plní úkoly spjaté

8. července 2019. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/2019/07/mpsv-informovalo-vladu-o-potirani-nelegalniho-zamestnavani-cizincu-v-cr/>.

⁴² PORADNA PRO INTEGRACI. *Provoz Komunitních multietnických center* [online]. Portál pro kritickou diskuzi o migraci, 4. července 2003. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/provoz-komunitnich-multietnickych-center>.

⁴³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ústřední orgány státní správy* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>.

s odhalováním nelegální migrace, uplatňováním represivních opatření ve vztahu k cizincům, kteří se na území ČR zdržují v rozporu se zákonem o pobytu cizinců plněním úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropské unie a řešení trestné činnosti, která byla spáchána v souvislosti s překračováním státních hranic a s přeshraniční trestnou činností. Tato policejní služba byla zřízena nařízením Ministerstva vnitra č. 67/2008, kterým se zřizují útvary Policie České republiky s celostátní působností.⁴⁴

Ředitelství služby cizinecké policie je řídicím, metodickým a kontrolním pracovištěm pod Policejním prezidiem České republiky s působností v celé zemi. Jeho hlavní úkoly zahrnují:⁴⁵

- zabezpečuje plnění závazků, které České republice vyplývají z mezinárodních smluv;
- uskutečňuje pobytovou kontrolu;
- provádí řízení a kontrolu činnosti odborů cizinecké policie a jejich dislokovaných pracovišť;
- provozuje zařízení pro zajištění cizinců – tato zařízení slouží primárně k zajištění cizinců ve věku nad 15 let, jimž bylo v souvislosti s jejich protiprávní činností během pobytu na území ČR vydáno pracovníky cizinecké policie rozhodnutí o správním vyhoštění a o zajištění;⁴⁶
- provádí eskortní činnost související s vyhošťováním cizinců, eventuálně související s průvozem cizinců přes území ČR;
- provádí úkony související se zajištěním za účelem správního vyhoštění, zjišťování totožnosti cizince, eventuálně s plněním závazku, který vyplývá z mezinárodní smlouvy;
- v rámci správního řízení rozhoduje jakožto odvolací orgán;

⁴⁴ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky – Služba cizinecké policie: O nás* [online]. © 2024 Policie ČR. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>.

⁴⁵ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky – Služba cizinecké policie: O nás* [online]. © 2024 Policie ČR. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>.

⁴⁶ SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MINISTERSTVA VNITRA. *ZZC Bělá – Jezová* [online]. © Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra, 2017. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/zzc-bela-jezova/>.

- rozhoduje ve věci označení osoby za nežádoucí;
- v rozsahu své působnosti provozuje příslušné informační systémy;
- zabezpečuje cestovní a přepravní doklady a uděluje výjezdní vízum pro cizince, který je vyhošťován z území ČR;
- rozhoduje o udělení víza nebo povolení vstupu na území v souvislosti se žádostí o odstranění tvrdosti správního vyhoštění.

Pracoviště cizinecké policie působí na území České republiky a vykonává státní správu ve věcech povolení vstupu cizinců do země a rozhodování o vyhoštění. Jejich úkoly zahrnují odhalování nelegální migrace, uplatňování opatření vůči cizincům v rozporu s právními předpisy a boj proti přeshraniční kriminalitě. Provádějí kontroly pobytu cizinců, odhalují padělané doklady a spolupracují na ochraně státních hranic, včetně hraničních kontrol na letištích. Udržují součinnost s okolními státy a účastní se přeshraničního pronásledování pachatelů trestných činů.⁴⁷

Policisté pracující v cizinecké policii na mezinárodních letištích nejen provádějí hraniční kontroly, ale také spolupracují s ostatními policejními orgány na ochraně civilního letectví. Podílejí se na odhalování mezinárodního zločinu a pašování návykových látek či nezákonného obchodu přes hranice. Dále poskytují dočasnou ochranu cizincům, kteří požádali o azyl v České republice.⁴⁸

2.3.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu

Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ), vzniklá v srpnu 2016 sloučením dvou předchozích útvarů, je celostátní instituce zabývající se vyšetřováním nejzávažnějších forem kriminality včetně organizovaného zločinu, finanční kriminality a korupce.⁴⁹ NCOZ má rovněž sekci zaměřenou na nelegální migraci a boj proti převaděčství. Sekce organizovaného zločinu, odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace se zaměřuje na boj proti organizovaným skupinám,

⁴⁷ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017, s. 64. ISBN 978-80-270-0664-9.

⁴⁸ Tamtéž, s. 66.

⁴⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Nabídka práce u Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ) pro policistky a policisty* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-ncoz-hleda-nove-kolegy.aspx>.

keré se podílejí na nelegální migraci, obchodu s lidmi a dalším formám vykořisťování, včetně nedovoleného nakládání s lidskými orgány a nucené práce.⁵⁰

2.3.3 Úkoly stanovené Policii ČR v oblasti cizinecké problematiky

V předchozím textu bylo uvedeno, že policisté zařazení k cizinecké policii plní celou řadu úkolů, které jim ukládají zákon o pobytu cizinců, zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců. Těmto úkolům je věnována pozornost v této subkapitole, stejně jako pravomocím, jimiž policisté v souvislosti s jejich plněním disponují.

Zákon o pobytu cizinců

Zákon o pobytu cizinců stanovuje policistům úkoly související s vstupem na území ČR. Podmínky stanovuje Nařízení EU č. 2016/399, známé jako Schengenský hraniční kodex. Pokud se dočasně znovuzavede ochrana vnitřních hranic, provádí se kontrola podle tohoto zákona. Policie monitoruje dodržování požadavků na vstup cizinců. Policie monitoruje dodržování požadavků na vstup a kontroluje cizince. Důvody odepření vstupu a postupy policie jsou stanoveny v příslušných paragrafech zákona. Pokud se ukončuje přechodný pobyt, cizinci musí být udělen výjezdní příkaz, a to i v případě krátkodobých víz nebo zrušení povolení k dlouhodobému pobytu. Policie vede evidenci cizinců s povoleným vstupem a vydává cestovní průkazy totožnosti v určitých situacích. Má také právo zadržet doklady v případě podezření z jejich neplatnosti. Policie hraje klíčovou roli ve správním vyhoštění cizinců, které je spojeno s dočasným zákazem vstupu do členských států EU. Rozhodnutí o správním vyhoštění stanoví dobu zákazu vstupu a může určit hraniční přechod pro vycestování. Policie musí také informovat ostatní smluvní státy o vyhoštění. Náklady na vyhoštění a postup při něm jsou dále upraveny v zákoně.

⁵⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ústřední orgány státní správy* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>.

Zákon o pobytu cizinců upravuje i zvláštní opatření za účelem vycestování cizince z území. Tyto opatření zahrnují následující:

- Cizinec musí ohlásit Policii ČR adresu svého pobytu a každou změnu této adresy včas. Musí se také pravidelně zdržovat na své adrese pro kontrolu.
- Musí mít finanční záruku ve formě peněžních prostředků ve volně směnitelné měně, pokrývající předpokládané náklady spojené se správním vyhoštěním. Tuto záruku může složit i někdo jiný namísto něj.⁵¹
- Cizinec musí osobně hlásit se Policii ČR v stanovené době.
- Je povinen zdržovat se na místě určeném Policií ČR a být k dispozici pro kontrolu v předem stanovených časech.

Zákon o pobytu cizinců podrobně reguluje úkoly a postupy policie týkající se zajištění a přepravy cizinců. Zde je stručný přehled ustanovení:

- § 123b: Specifikuje podmínky pro uložení zvláštních opatření k vycestování cizince a postup policie při porušení povinností.
- § 124 a 124b: Stanoví postup a důvody zajištění cizince s ohledem na správní vyhoštění nebo vycestování.
- § 125: Určuje maximální dobu zajištění, obvykle 180 dní.
- § 129: Definuje zajištění cizince za účelem předání nebo průvodu a umožňuje cizinci žádat o propuštění.
- § 152 a 153: Reguluje průvod cizince přes území a odmítnutí průvodu, stejně jako označení cizince za nežádoucí osobu a požadavky na zachování přiměřenosti.

Policie ČR má oprávnění a povinnost provádět tyto úkoly v souladu se zákonem, včetně správy informací a zacházení s osobními údaji. Její působnost a příslušnost jsou jasně stanoveny podle různých kritérií. Celkově zákon důkladně upravuje úlohu policie v přepravě cizinců a správě nežádoucích osob.

⁵¹ Problematika finanční záruky je blíže upravena ustanovením § 123c zákona o pobytu cizinců.

Zákon o azylu

Policie ČR plní řadu úkolů v oblasti cizinecké problematiky i podle zákona o azylu. Policie ČR je vedle Ministerstva jedním ze subjektů, u kterého je cizinec oprávněn podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. V případě Policie ČR tak podle ustanovení § 3a odst. 1 zákona o azylu může učinit:

- Na hraničním přechodu, s výjimkou cizinců podléhajících mezinárodní smlouvě nebo nařízení EU č. 604/2013.
- V přijímacím středisku.
- Na odboru cizinecké policie krajského ředitelství policie, pokud se žadatel dostaví dobrovolně.
- V zařízení pro zajištění cizinců, s výjimkou cizinců předávaných podle mezinárodní smlouvy před rokem 2009.
- Policie musí poskytnout osobě informace o mezinárodní ochraně již na hraničním přechodu nebo v tranzitním prostoru letiště. Mají také povinnost informovat cizince o možnosti podání žádosti o ochranu v zařízení pro zajištění cizinců.

Policie ČR může dopravit žadatele o azyl do přijímacího střediska, pokud to vyžaduje jeho zdravotní stav nebo jiný důvod zvláštního zřetele. Doprava do azylového zařízení je řešena v případě žadatele, který podal žádost na tranzitním letišti.

Policie ČR má následující úkoly podle zákona o azylu:

- Provést osobní prohlídku a prohlídku věcí žadatele o mezinárodní ochranu při příchodu do přijímacího střediska nebo během pobytu v azylovém zařízení, pokud existuje podezření z neuposlechnutí povinností.
- Odebrat žadateli věci ohrožující život nebo zdraví osob, alkohol nebo jiné návykové látky, a předat je Ministerstvu.
- Zajistit sejmutí daktyloskopických otisků prstů žadatele o mezinárodní ochranu.
- Zabezpečit doprovod žadatelů o mezinárodní ochranu nebo cizinců při jejich účasti na jednání před orgánem veřejné moci nebo při poskytování zdravotní péče.

- Dopravit dobrovolně se vracící žadatele o mezinárodní ochranu nebo cizince do jejich země původu, případně zpět do přijímacího střediska nebo zařízení pro zajištění cizinců.
- Zadržet doklady vydávané podle zákona o azylu v případě jejich neplatnosti a informovat o tom Ministerstvo, předkladatele a následně vrátit doklady tomu, kdo je vydal.

Důležitým úkolem Policie ČR podle zákona o azylu je vést evidenci:

- žadatelů o mezinárodní ochranu, obsahující údaje z jejich žádosti a souvisejících informací,
- výjezdních příkazů udělených podle zákona o azylu, s relevantními údaji,
- aktuálního pobytu žadatelů o mezinárodní ochranu, cizinců s kasačními stížnostmi, osob požívajících doplňkovou ochranu a azylantů,“
- daktyloskopických otisků žadatelů o mezinárodní ochranu,
- držitelů průkazů o povolení k pobytu, s biometrickými údaji a údaji o průkazu.

Policie ČR je oprávněna zveřejňovat:

- čísla ztracených, odcizených nebo neplatných cestovních dokladů a průkazů o povolení k pobytu podle zákona o azylu,
- datum nahlášení ztráty či odcizení těchto dokladů.

Mezi další úkoly podle zákona o azylu patří:

- Předat žadatele o mezinárodní ochranu, který podal žádost v tranzitním prostoru mezinárodního letiště, do přijímacího střediska na letišti, pokud není důvod pro jeho zajištění v ČR.
- Provádět vnější ostrahu jiného azylového zařízení v blízkosti letiště, pokud není možné umístit cizince do přijímacího střediska.
- Omezit cizince na osobní svobodě a pohybu během jejich přepravy, pokud jsou předáváni na jiné letiště z kapacitních důvodů.
- Poskytnout informace různým subjektům podle § 87 zákona o azylu.
- Sdělit adresu přijímacího střediska na žádost cizince.
- Předat Ministerstvu vnitřně žádost o mezinárodní ochranu.

- Provéřit údaje v žádosti o azyl na žádost Ministerstva vnitra.
- Zabezpečit dopravu žadatele o mezinárodní ochrany nebo cizince, včetně jejich zajištění.

Zákon o dočasné ochraně cizinců

Policie ČR má další úkoly v oblasti cizinecké problematiky podle zákona o dočasné ochraně cizinců. Patří sem povolení vstupu na území ČR pro podání žádosti o dočasnou ochranu a stanovení místa pobytu. Policie rovněž informuje Ministerstvo vnitra o počtu osob, kterým byl povolen vstup. Cizinci mohou podat žádost o dočasnou ochranu v humanitárním středisku nebo na odboru cizinecké policie, pokud se sem dostaví dobrovolně.

Podle zákona o dočasné ochraně cizinců může cizinec podat žádost o dočasnou ochranu i ve zařízení pro zajištění cizinců, s výjimkou určitých případů. Policie ČR musí cizince informovat o této možnosti a stanovit lhůtu pro podání žádosti. Žadatel musí akceptovat osobní prohlídku, prohlídku věcí a sejmutí otisků prstů. Policie vede evidenci o cizincích s povoleným vstupem kvůli dočasné ochraně a jejich otiscích prstů. Má také právo využít údaje Ministerstva vnitra k plnění svých úkolů.

3 Vývoj migrace

Migrace se v průběhu let neustále vyvíjí. Vzrůst, či pokles migrace jde ruku v ruce se stavem životních podmínek v různých státech, a to doslova po celém světě. V průběhu historie jsme mohli zaznamenat různé migrační výkyvy, které vždy následovali především po rapidním zhoršení stavu v některém státě. Díky neustálému toku určitého počtu migrujících lidí, můžeme rozlišovat migrační trasy a sledovat pohyb na nich. Díky tomu mohou státy, které se potencionálně stanou útočištěm pro tyto lidi, reagovat na jejich počet a připravit se na něj. Stejně tak můžeme pozorovat rozdíly i v jednotlivých státech, některé jsou migrujícími velice žádány, jiné zas slouží spíše jen pro dostání se z nebezpečné zóny. Proto stejně jako sledujeme různé trendy na jednotlivých migračních trasách, tak se tyto trendy liší i mezi jednotlivými státy. V této kapitole je proto nejprve věnována pozornost vývoji migrace v Evropské unii a v České republice za období let 2013-2022 (respektive 2010-2023 v případě ČR), načež jsou zmíněny migrační trasy využívané migranty v tomto období.

3.1 Vývoj migrace v Evropské unii a v České republice

Migrace je významnou součástí historie Evropské unie, přičemž pohyb lidí přes hranice sahá staletí zpět. EU zažila několik migračních vln, včetně poválečného období, 70. let a počátku 21. století⁵². Legální migrace do ČR zahrnuje cizince, kteří přicházejí za specifickým účelem, jako je sloučení rodiny, zaměstnání, podnikání nebo studium⁵³. Integrace České republiky do EU v roce 2004 znamenala významný posun v migračních vzorcích země, přičemž volný pohyb osob přes hranice se stal ústředním prvkem politik EU⁵⁴. Česká republika se od té doby stala destinací pro legální i nelegální migraci, přičemž posledně jmenovaná je pro tvůrce politik stále více znepokojena.

Úprava politiky EU v oblasti migrace má významný dopad na migrační vzorce v České republice. Přístup EU k migraci se postupem času vyvíjel, přičemž

⁵²Statistiky týkající se migrace do Evropy - Evropská komise (europa.eu)

⁵³Migrace v ČR: Fakta a čísla : Migrace Online

⁵⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV. 2020 [online]. 2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2020.aspx>

původní restriktivní praxe Unie v 90. letech 20. století ustoupila komplexnějšímu přístupu⁵⁵. V oblasti migrace kladou důraz na snižování nelegální migrace prostřednictvím opatření, jako je posílení vnějších hranic a zlepšení spolupráce se třetími zeměmi. Česká republika je touto politikou zasažena, přičemž počet nelegálních migrantů v průběhu let kolísá. V roce 2020 například většinu nelegálních migrantů v ČR tvořili státní příslušníci Afghánistánu, Sýrie a Maroka⁵⁶.

Vývoj migrace v ČR v letech 2010-2023 je charakteristický výrazným nárůstem počtu cizinců pobývajících v ČR. Počet cizinců s povoleným dlouhodobým pobytem v ČR se zvýšil z cca 270 000 v roce 2010 o více než 600 000 v roce 2023⁵⁷. Tento nárůst lze přičíst několika faktorům, včetně rostoucí ekonomiky země, dostupnosti pracovních míst a snadného pohybu v rámci EU. Nárůst migrace však také vedl k obavám o integraci a sociální soudržnost, přičemž tvůrci politik pracují na řešení těchto problémů prostřednictvím politik zaměřených na podporu integrace a boj proti diskriminaci. Vedle prostorového faktoru má vývoj migrace faktor časový, poněvadž se migrace často liší v různých časových obdobích navzájem. Celkově vzato je vývoj migrace komplexním a dynamickým procesem, který je ovlivněn mnoha faktory, přičemž se může v čase měnit. V této podkapitole je věnována pozornost oběma těmto faktorům vývoje migrace. Pokud jde o faktor prostorový, bude porovnávána migrace v rámci Evropské unie a v rámci České republiky. Mimo hledisko časové je pak možno uvést, že tato komparace bude prováděna za období let 2013-2022, přičemž za Českou republiku jsou uvedena i data za období let 2010-2012, a to s ohledem na jejich dostupnost v dané struktuře. V tomto ohledu je zapotřebí poznamenat, že taková data (tj. strukturně konzistentní) jsou dostupná v případě Unie za období let 2013-2022, v případě České republiky pak za období let 2010-2023.

⁵⁵ GAHUROVÁ, Jaroslava. *Od partnerství zpět k restrikci? Vývoj vnější migrační politiky EU*. Migraceonline.cz [online]. 2013, Migraceonline.cz [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/od-partnerstvi-zpet-k-restrikci-vyvoj-vnejsi-migracni-politiky-eu>

⁵⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV. 2020* [online]. 2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2020.aspx>

⁵⁷ EVROPSKÁ KOMISE. *Statistiky týkající se migrace do Evropy. Populace EU* [online]. 2022, Evropská komise [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

Migrační politiky členských států EU se výrazně liší, přičemž některé země jsou imigraci otevřenější než jiné⁵⁸. Česká republika je historicky méně vstřícná k imigrantům než některé jiné země EU, s důrazem na omezení nelegální migrace a upřednostnění kategorie legální migrace, která zahrnuje cizince přicházející do země za konkrétními účely, jako je sloučení rodiny, zaměstnání, podnikání, nebo studovat⁵⁹. Tento přístup se liší od některých jiných zemí EU, které přijaly liberálnější migrační politiku a v posledních letech zaznamenaly vyšší míru přistěhovalectví⁶⁰.

Také migrační vzorce v ČR se liší od ostatních zemí EU, zejména z hlediska národností imigrantů. Podle výzkumu Multikulturního centra Praha je většina imigrantů v České republice z Ukrajiny, následuje Slovensko a Vietnam⁶¹. Naproti tomu jiné země EU zaznamenaly vyšší úroveň imigrace ze zemí, jako je Sýrie, Afghánistán a Maroko⁶². Tyto rozdíly ve vzorcích migrace lze přičíst řadě faktorů, včetně ekonomických podmínek, politické stability a kulturních a jazykových bariér.

Na rozdílech v migračních trendech mezi ČR a ostatními zeměmi EU se podílí několik faktorů. Významným faktorem je geografická poloha České republiky, která ji činí hůře dostupnou pro migranty cestující z Blízkého východu a Afriky⁶³. Historický a kulturní kontext země, včetně její komunistické minulosti, navíc formoval její postoje k imigraci a ovlivnil její politiku⁶⁴. A konečně, relativně silná

⁵⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV. 2020 [online]. 2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2020.aspx>

⁵⁹ MIGRACEONLINE.CZ. *Migrace v ČR: Fakta a čísla* [online]. 2021, Migraceonline.cz [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>

⁶⁰ EUROSTAT. *Archive:Statistika migrace a migrující populace* [online]. 2020, EUROSTAT [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/cs&oldid=494217

⁶¹ MIGRACEONLINE.CZ. *Migrace v ČR: Fakta a čísla* [online]. 2021, Migraceonline.cz [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>

⁶² EUROSTAT. *Archive:Statistika migrace a migrující populace* [online]. 2020, EUROSTAT [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/cs&oldid=494217

⁶³ MIGRACEONLINE.CZ. *Migrace v ČR: Fakta a čísla* [online]. 2021, Migraceonline.cz [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>

⁶⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2017* [online]. 2017, Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2017.aspx>

ekonomika České republiky a nízká míra nezaměstnanosti snížily potřebu zahraničních pracovníků a dále omezily imigraci⁶⁵. Celkově se vývoj migrace v ČR liší od vývoje v ostatních zemích EU a odráží jedinečný soubor ekonomických, politických a kulturních faktorů.

3.1.1 Vývoj migrace v Evropské unii v letech 2013-2022

Na vývoj migrace v Evropské unii v období let 2013 až 2022 lze usuzovat na základě údajů Evropské komise, které jsou zachyceny nejprve v tabulce 1 a posléze pro lepší názornost i v grafu 1.

Tabulka 1 Migrace v Evropské unii v období let 2013-2022⁶⁶

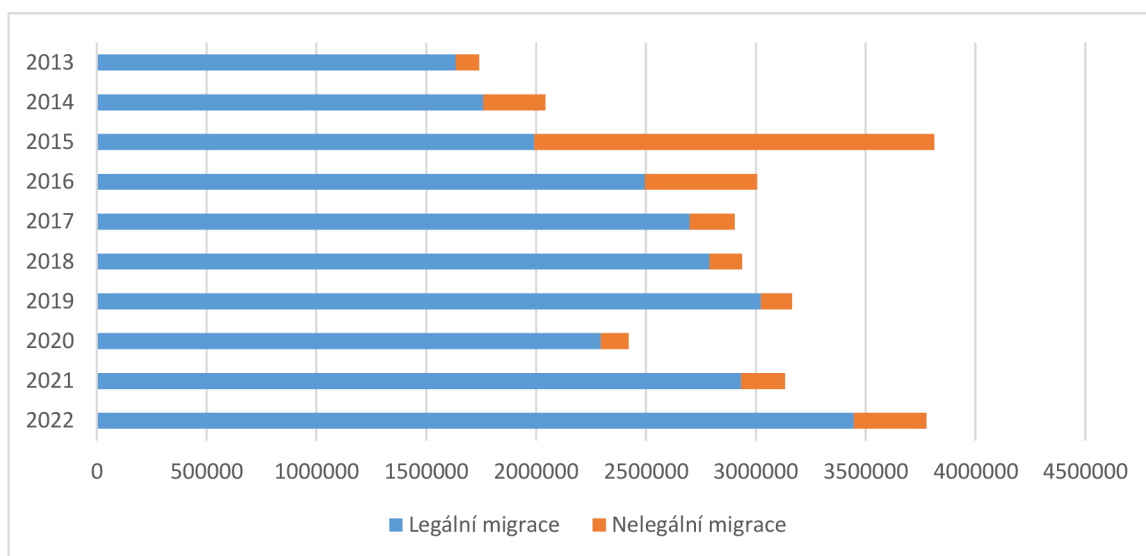
Rok	Legální migrace	Nelegální migrace
2022	3 445 630	331 433
2021	2 933 148	199 898
2020	2 294 305	126 310
2019	3 023 706	141 741
2018	2 788 760	149 036
2017	2 699 485	204 654
2016	2 494 483	511 047
2015	1 991 479	1 822 102
2014	1 759 841	282 873
2013	1 633 598	107 339

Z údajů uvedených v tabulce 1 i z vizualizace z grafu 1 je zřejmé, že nejnižší byla migrace v Unii na počátku sledovaného období, tj. v roce 2013, kdy činila 1 740 937 osob. V následujícím roce (tj. v roce 2014) migrace meziročně vzrostla o 301 777 osob na 2 042 714 osob. V roce 2015 pak migrace v Unii dosáhla vůbec nejvyšších hodnot, přičemž meziročně narostla o 1 770 867 osob na 3 813

⁶⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV. 2020* [online]. 2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2020.aspx>

⁶⁶ EVROPSKÁ KOMISE. *Statistiky týkající se migrace do Evropy* [online]. Evropská komise, říjen 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs#migrace%20do%20evropy

581 osob. Vedle největšího počtu migrantů v Unii tak byl v EU v uvedeném roce zaznamenán ve sledovaném období i největší meziroční nárůst migrantů. Již v následujícím roce (2016) byl naproti tomu zaznamenán největší meziroční pokles migrantů, a to o 808 051 osob na 3 005 530 osob. V následujících dvou letech migrace do Unie v porovnání s rokem 2016 mírně poklesla a držela se na přibližně stejné úrovni. V roce 2017 totiž migrace v Unii činila celkem 2 904 139 osob, v roce 2018 pak 2 937 796 osob. V roce 2019 byl zaznamenán poněkud výraznější meziroční nárůst, a to o 227 651 osob na 3 165 447 osob. V následujícím roce se počet migrantů v Unii poměrně výrazně meziročně snížil, na čemž nesla podíl především pandemie onemocnění COVID-19 a různá opatření přijímaná k omezení jejího šíření. V roce 2020 tak migrace v EU poklesla o 744 832 osob na 2 420 615 osob. Šlo tak o druhý největší pokles za sledované období. Již v následujícím roce se však migrace v Unii dostala přibližně na úroveň období před zmíněnou pandemií, když činila 3 133 046 osob (meziroční nárůst o 712 431 osob). Rovněž v následujícím roce migrace v EU v důsledku rusko-ukrajinského konfliktu výrazně stoupla, a sice na 3 777 063 osob, což představovalo meziroční nárůst o 644 017 osob.

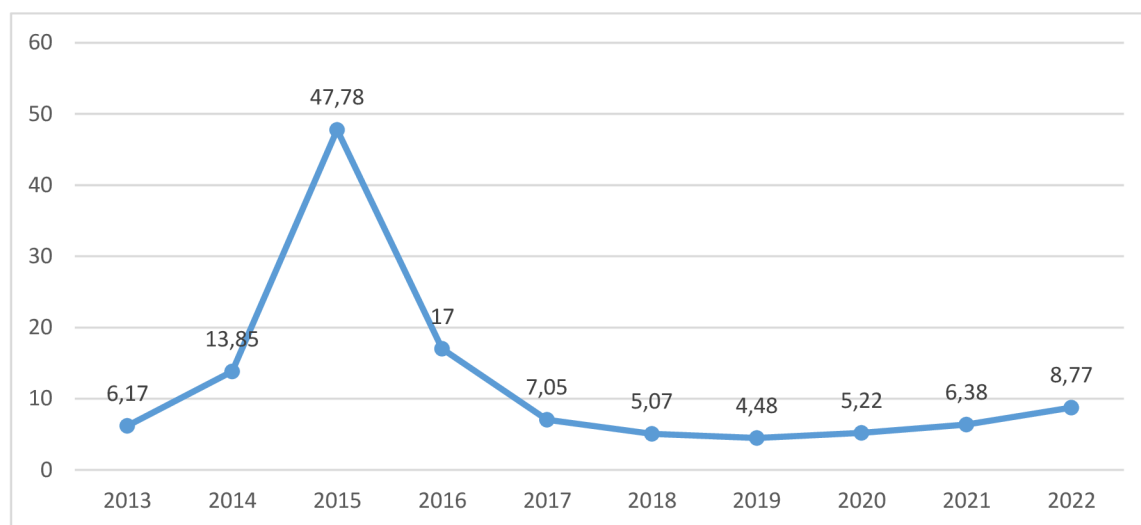
Graf 1 Vývoj legální a nelegální migrace v EU v letech 2013-2022⁶⁷

⁶⁷ Vlastní zpracování na základě EVROPSKÁ KOMISE. *Statistiky týkající se migrace do Evropy* [online]. Evropská komise, říjen 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs#migr%C4%8Dn%C3%AD-toky-do-eu-a-z-n%C3%AD.

Vedle absolutních údajů o migraci v Unii je možno se zaměřit rovněž na tendenci podílu nelegálních migrantů na celkovém počtu migrantů. Tento podíl je zachycen v tabulce 2 a pro lepší názornost rovněž v grafu 2.

Tabulka 2 Podíl nelegální migrace na celkové migraci v EU v letech 2013-2022⁶⁸

Rok	Nelegální migrace	Migrace celkem	Podíl [v %]
2022	331 433	333 455	8,77
2021	199 898	201 919	6,38
2020	126 310	128 330	5,22
2019	141 741	143 760	4,48
2018	149 036	151 054	5,07
2017	204 654	206 671	7,05
2016	511 047	513 063	17,00
2015	1 822 102	1 824 117	47,78
2014	282 873	284 887	13,85
2013	107 339	109 352	6,17

Graf 2 Vývoj podílu nelegálních migrantů na celkové migraci EU v letech 2013-2022 [v %]⁶⁹

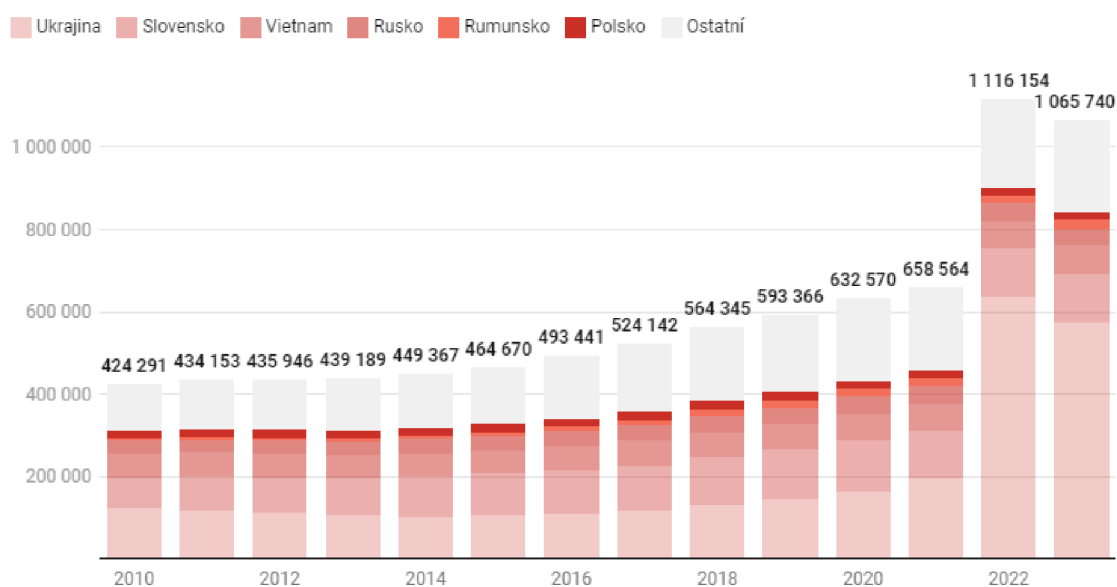
⁶⁸ Vlastní zpracování na základě EVROPSKÁ KOMISE. *Statistiky týkající se migrace do Evropy* [online]. Evropská komise, říjen 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs#migra%C4%8Dn%C3%AD-toky-do-eu-a-z-n%C3%AD.

⁶⁹ Vlastní zpracování na základě EVROPSKÁ KOMISE. *Statistiky týkající se migrace do Evropy* [online]. Evropská komise, říjen 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z:

Z údajů v tabulce 2 i z grafu 2 je patrné, že po převážnou část sledovaného období byl podíl nelegální migrace na celkové migraci v Evropské unii poměrně nízký, neboť nepřesahoval 10 %. Nejnižší úroveň přitom tento podíl za sledované období dosáhl v roce 2019, kdy činil 4,48 %. Od té doby se pozvolna zvyšuje a v roce 2022 měl hodnotu 8,77 %. Převyšuje tak podíl nelegální migrace z počátku sledovaného období, kdy v roce 2013 činil 6,17 %. Následně však začal strmě stoupat, přičemž v roce 2014 dosáhl hodnoty 13,85 % a v roce 2015, v době migrační krize, kulminoval na hodnotě 47,78 %, z čehož plyne, že téměř každý druhý migrant v Unii byl nelegální. V následujícím roce (tj. v roce 2016) podíl nelegální migrace na celkové migraci poklesl na 17 %, načež v roce 2017 se její podíl snížil na 7,05 %.

3.1.2 Vývoj migrace v České republice v letech 2010-2023

K deskripci vývoje migrace v České republice v období let 2010-2023 je možno využít v první řadě data uveřejněná Konsorciem nevládních organizací pracujících s migranty. Ta jsou shrnuta v grafu 3.

Graf 3 Vývoj počtu migrantů v České republice podle občanství⁷⁰

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs#migra%C4%8Dn%C3%AD-toky-do-eu-a-z-n%C3%AD.

⁷⁰ KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY. *Statistická data o migraci* [online]. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, b. r. [cit. 2024-03-

Z grafu 3 je na první pohled zřejmé, že počet migrantů u nás ve sledovaném období do roku 2021 pozvolna průběžně narůstal, a to z 424 291 v roce 2010 na 658 564 v roce 2021. Nárůst počtu migrantů u nás nezastavila ani pandemie onemocnění COVID-19. V grafu 3 je dále patrný razantní nárůst počtu migrantů u nás v roce 2022, který byl dán takřka skokovým nárůstem uprchlíků z Ukrajiny po jejím napadení Ruskou federací v únoru téhož roku. V roce 2023 pak došlo k meziročnímu poklesu počtu migrantů o 50 414 osob, na němž se nejvíce podíleli Ukrajinci, kteří se vzdor i nadále trvajícím rusko-ukrajinskému konfliktu z různých důvodů vrátili do své vlasti.

Vzhledem ke skutečnosti, že počty migrantů jsou v grafu 3 za zkoumané období kumulovány, nevypovídá to přímo nic o tom, kolik v daném roce migrantů u nás přibýlo. Je však možné z těchto údajů vypočítat meziroční rozdíly v počtech migrantů, které lze chápat jako počet nových migrantů u nás za příslušný rok. Takto zjištěné počty migrantů za léta 2011-2022 jsou uvedeny v tabulce 3.

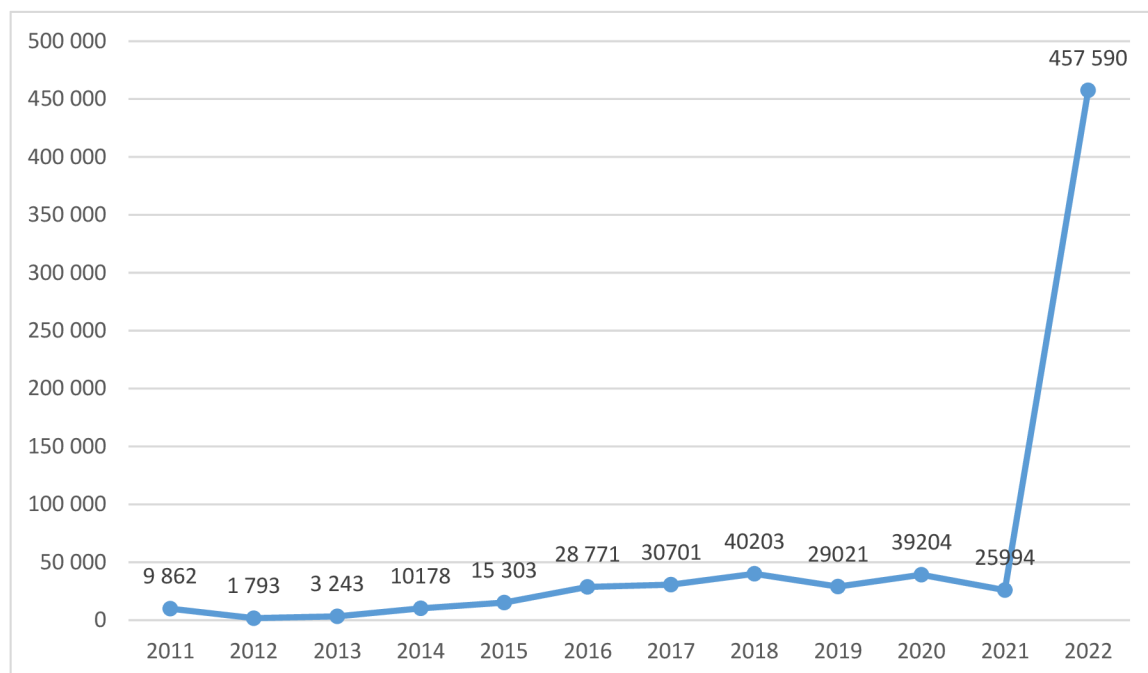
Tabulka 3 Počty nových migrantů v České republice v letech 2011-2022⁷¹

Rok	Počet migrantů
2011	9 862
2012	1 793
2013	3 243
2014	10 178
2015	15 303
2016	28 771
2017	30 701
2018	40 203
2019	29 021
2020	39 204
2021	25 994
2022	457 590

04]. Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/statisticka-data-o-migraci/#pocet-migrantu-a-vekove-slozeni>. Údaje jsou vždy ke dni 31. prosince daného roku.

⁷¹ Vlastní výpočet na základě KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY. *Statistická data o migraci* [online]. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, b. r. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/statisticka-data-o-migraci/#pocet-migrantu-a-vekove-slozeni>. Údaje jsou vždy ke dni 31. prosince daného roku.

Tendenci ve vývoji počtu nových migrantů u nás v období let 2011-2022 zachycuje graf 4.

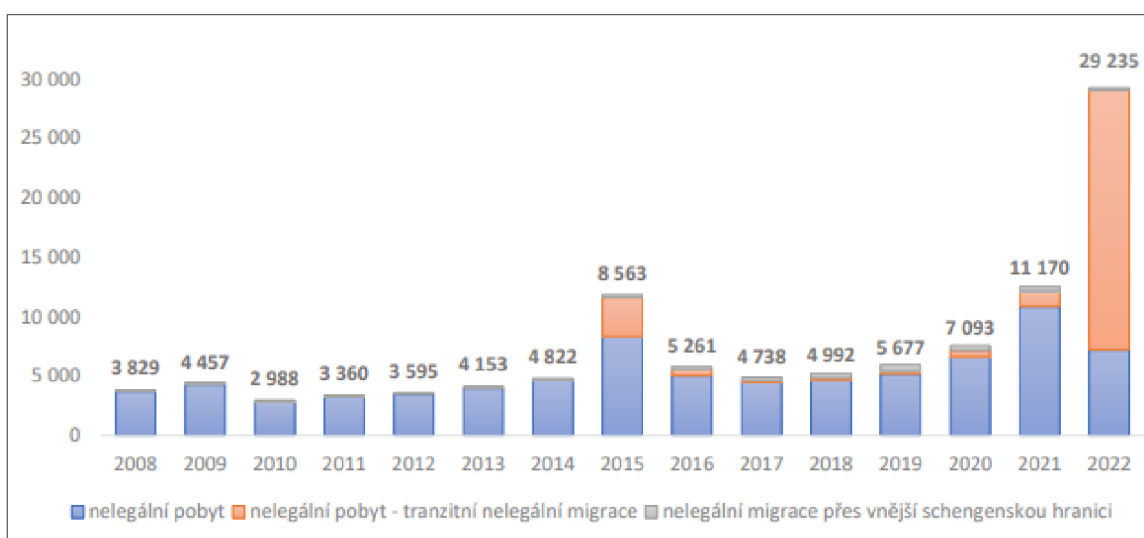
Graf 4 Tendence ve vývoji počtu nových migrantů v České republice v období let 2011-2022⁷²

Ačkoliv z grafu 3 vyplynulo, že s výjimkou roku 2023 celkový počet migrantů u nás od roku 2010 neustále rostl, z grafu je zřejmé, že tempo tohoto nárůstu nebylo vždy dynamické, respektive že počty nových migrantů nebyly v meziročním srovnání vždy vyšší. Poprvé meziročně poklesl počet nových migrantů v roce 2012, a to z 9 862 na 1 793. V období let 2013 až 2018 počty nových migrantů kontinuálně narůstaly, přičemž z počtu 3 243 v roce 2013 vzrostly na 40 203 v roce 2018. K dalšímu meziročnímu poklesu počtu nových migrantů došlo v roce 2019, kdy jich bylo u nás evidováno 29 021. Již v následujícím roce počet nových migrantů u nás meziročně vzrostl na 39 204, aby v roce 2021 meziročně poklesl na 25 994. V roce 2022 byl zaznamenán nejvyšší meziroční nárůst za celé sledované období, kdy k nám přišlo celkem 457 590 nových migrantů (+ 431 596

⁷² Vlastní zpracování na základě KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY. *Statistická data o migraci* [online]. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, b. r. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://migracnikonsorciem.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/statisticka-data-o-migraci/#pocet-migrantu-a-vekove-slozeni>.

osob). Za tímto razantním nárůstem byl evidentně rusko-ukrajinský konflikt, jehož důsledkem byla silná uprchlická vlna z Ukrajiny, která výrazně zasáhla i Českou republiku.

Zmínit je třeba také počty nelegálních migrantů, kteří byli na našem území v nedávné době zachyceni. K tomuto účelu je možno využít statistická data ze Zprávy v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2022. Zde jsou k dispozici data k nelegální migraci v České republice za období let 2008-2022, která zachycuje graf 5.

Graf 5 Nelegální migrace v České republice v letech 2008-2022⁷³

Z grafu 5 je zřejmé, že v absolutním vyjádření se počet nelegálních migrantů u nás po převážnou část shora uvedeného období pohybovala pod hranicí 5 000 osob, popřípadě těsně nad ní. K výraznějšímu překročení této hranice došlo ve čtyřech letech – v roce 2015 (8 563 nelegálních migrantů), 2020 (7 093 nelegálních migrantů), 2021 (11 170 nelegálních migrantů) a 2022 (29 235 nelegálních migrantů). V roce 2015 tyto vyšší počty nelegálních migrantů souvisely s migrační vlnou tranzitní nelegální migrace. V letech 2020 a 2021 se na nich podíleli občané Ukrajiny a Moldavska, kteří nerespektovali opatření přijímaná proti šíření

⁷³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2022*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2023, s. 133. ISBN neuvedeno. Poznámka: Podkategorie „nelegální pobyt – tranzitní nelegální migrace“ je staticky zvlášť sledována od června 2015.

onemocnění COVID-19, a v rozporu s nimi vstupovali na naše území. V roce 2022 souvisel výrazný nárůst nelegálních migrantů u nás se zvýšeným migračním tlakem na vnější hranici Unie při západobalkánské trase, který zapříčinil nárůst počtu nelegálně příchozích migrantů na vnitřní pozemní schengenské hranici mezi Slovenskem a Českou republikou.⁷⁴

Vedle absolutního vyjádření počtu nelegálních migrantů je možno i v případě České republiky uvést jejich podíl na celkové migraci, a to za období let 2011-2022. Tento podíl byl vypočten na základě výše uvedených statistických údajů, kdy byla nejprve vypočtena celková migrace (jako součet legální a nelegální migrace), a posléze byl vypočten podíl nelegální migrace na celkové migraci. Celkové počty migrantů, počty nelegálních migrantů a podíl nelegálních migrantů za uvedené období je uveden v tabulce 4. Graf 6 pak uvádí vývojovou tendenci podílu nelegálních migrantů na celkové migraci v tuzemsku za období let 2011-2022.

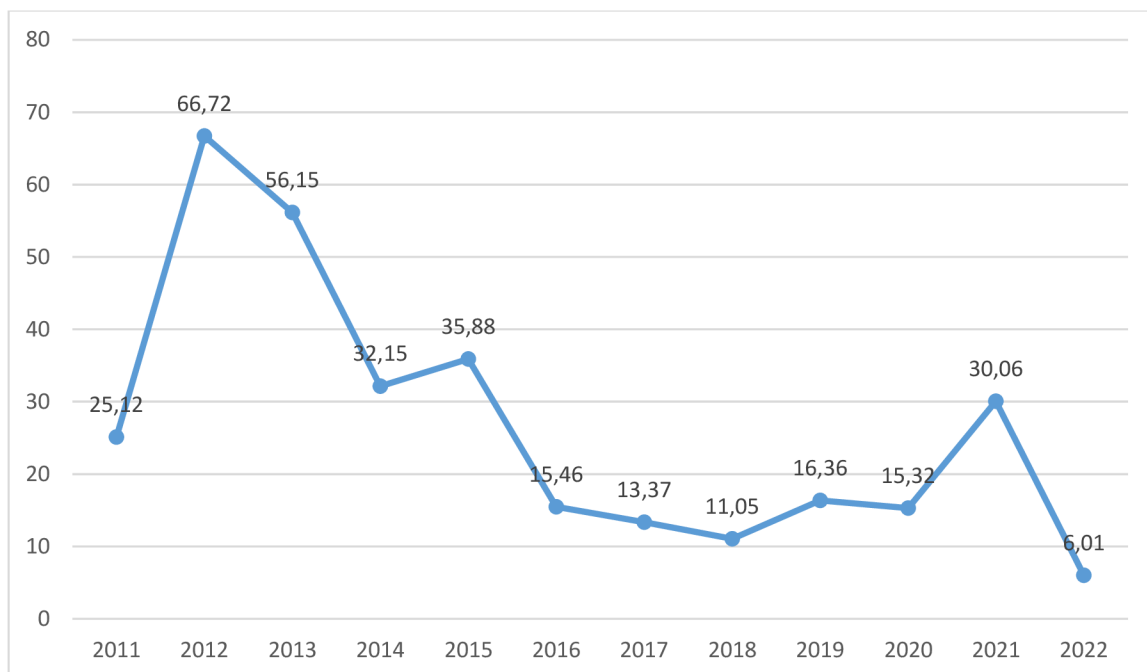
Z tabulky 4 i z grafu 6 je zřejmé, že podíl nelegálních migrantů na celkové migraci v České republice byl ve sledovaném období velmi proměnlivý. Pohyboval se v rozmezí od 6,01 % (2022) po 66,72 % (2012), což je možno označit za velmi široké rozpětí. Na tento podíl mají evidentně vliv dvě skutečnosti. Tou první je výraznější nárůst nebo naopak výraznější pokles legálních migrantů v některých letech zkoumaného období, tou druhou pak výraznější nárůst počtu nelegálních migrantů, což platí zejména o roce 2021.

⁷⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2022*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2023, s. 133-134. ISBN neuvedeno.

Tabulka 4 Podíl nelegálních migrantů na celkovém počtu migrantů v České republice v letech 2011-2022⁷⁵

Rok	Počet legálních migrantů	Počet nelegálních migrantů	Počet migrantů celkem	Podíl nelegálních migrantů na celkovém počtu migrantů [v %]
2011	9 862	3 360	13 222	25,12
2012	1 793	3 595	5 388	66,72
2013	3 243	4 153	7 396	56,15
2014	10 178	4 822	15 000	32,15
2015	15 303	8 563	23 866	35,88
2016	28 771	5 261	34 032	15,46
2017	30 701	4 738	35 439	13,37
2018	40 203	4 992	45 195	11,05
2019	29 021	5 677	34 698	16,36
2020	39 204	7 093	46 297	15,32
2021	25 994	11 170	37 164	30,06
2022	457 590	29 235	486 825	6,01

⁷⁵ Vlastní zpracování na základě KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY. *Statistická data o migraci* [online]. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, b. r. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/statisticka-data-o-migraci/#pocet-migrantu-a-vekove-slozeni> a MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2022*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2023, s. 133. ISBN neuvedeno.

Graf 6 Vývojová tendence podílu nelegálních migrantů na celkové migraci v České republice za období 2011-2022⁷⁶

3.1.3 Srovnání migrace v Evropské unii a v České republice v období 2013-2022

V souvislosti s migrací v Evropské unii a v České republice v nedávné minulosti (tj. v období let 2013-2022) je možno konstatovat, že v ní byla výrazně ovlivněna třemi událostmi. Jednak šlo o migrační vlnu z let 2015-2016, dále o pandemii onemocnění COVID-19 a v neposlední řadě i uprchlickou vlnou vyvolanou rusko-ukrajinským konfliktem. Je však zapotřebí poznamenat, že ne vždy tyto události v Evropské unii nebo v České republice ovlivnily migraci stejným způsobem.

V souvislosti s migrační vlnou z let 2015-2016 došlo k nárůstu počtu migrantů jak v rámci Unie, tak i v rámci České republiky. Uvedené vcelku logicky platí i o absolutním i relativním počtu nelegálních migrantů, především v roce 2015. V této souvislosti je však třeba konstatovat, že pro migranty z této vlny byla Česká

⁷⁶ Vlastní zpracování na základě KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY. *Statistická data o migraci* [online]. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, b. r. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/statisticka-data-o-migraci/#pocet-migrantu-a-vekove-slozeni> a MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2022*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2023, s. 133. ISBN neuvedeno.

republika především tranzitním státem na jejich cestě do západní, popřípadě severní Evropy. I když došlo k záchytu těchto migrantů a umístění do příslušného zařízení, většinou stejně tato zařízení opustili a pokračovali dál do států, které sami považovali za vhodné pro ně.

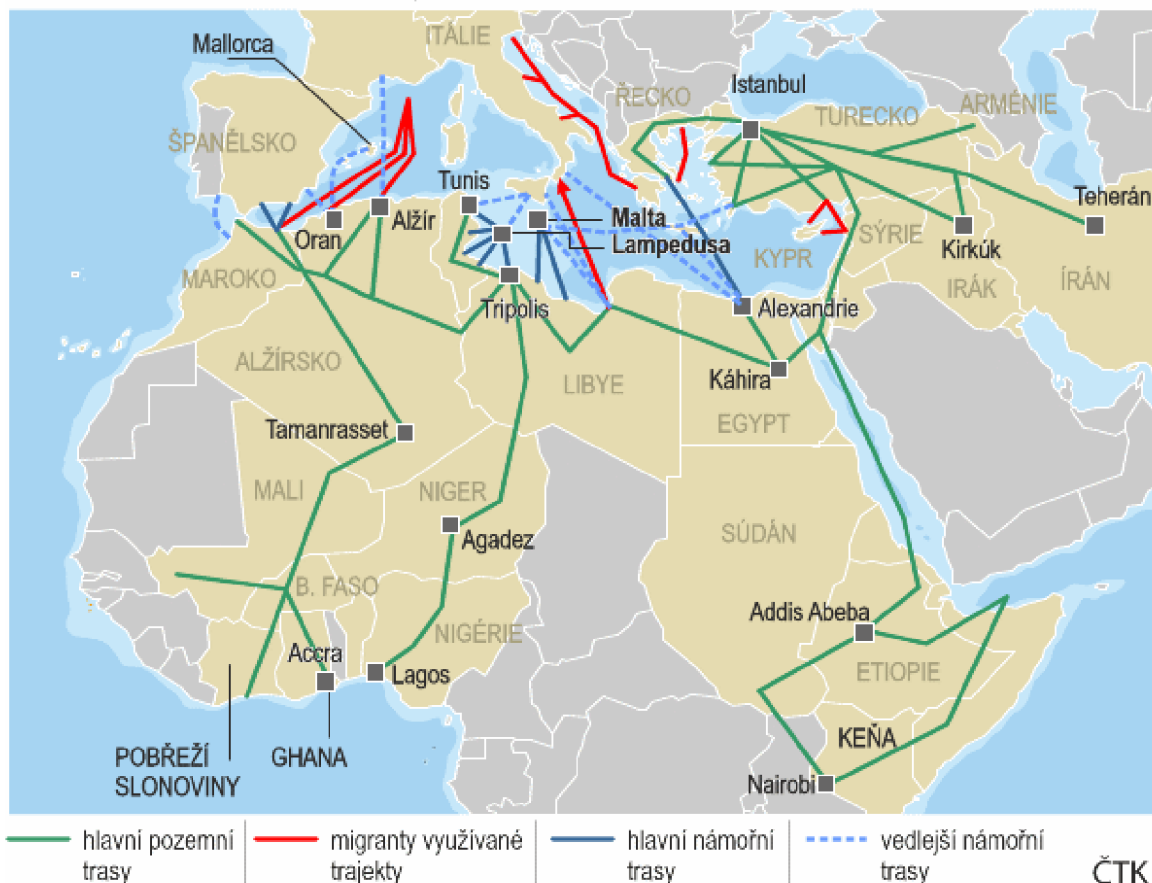
Pokud jde o vliv pandemie onemocnění COVID-19 na migraci v Evropské unii, zde je možno konstatovat, že v roce 2020 vedl k poklesu migrace, ať již legální či nelegální, přičemž v následujícím roce (tj. v roce 2021) se její hodnoty vrátily v podstatě na úroveň před pandemií. Naproti tomu migrace v tuzemsku do jisté míry v tomto období vzrostla, na čemž se podílela především skutečnost, že k nám v té době směřovali v porovnání s migrací do západní Evropy příslušníci odlišných národností. Jednalo se především o občany států bývalého východního bloku a Vietnamu, což je ostatně stát, který měl na tento blok v době bipolárního rozdělení světa rovněž úzkou vazbu.

Ve vztahu k uprchlické vlně vyvolané rusko-ukrajinským konfliktem lze uvést, že ta již naplno Českou republiku zasáhla. Důvodů tohoto stavu bude patrně více, avšak zmínit je třeba především dva. Tím prvním je skutečnost, že na našem území existuje po roce 1989 poměrně silná ukrajinská národnostní menšina, takže logicky velký počet uprchlíků využil v nastalé situaci svých kontaktů na ni a jako cíl svého dočasného či trvalého pobytu mimo svoji vlast zvolil Českou republiku. Druhou skutečností je relativně malá vzdálenost mezi Českou republikou a Ukrajinou v porovnání s např. Německem či dalšími západními státy. Kromě těchto dvou hlavních důvodů mohla svoji roli sehrát i relativní jazyková příbuznost, takže pro ukrajinské uprchlíky je snazší se naučit v poměrně krátkém čase česky než např. německy.

3.2 Migrační trasy

Migrační trasy jsou cesty, kterými migranti a uprchlíci přicházejí do Evropy. Tyto trasy jsou důležité pro pochopení migrace a uprchlictví. Migrační trasy jsou sledovány evropskými orgány, aby bylo možné lépe reagovat na migrační toky. V rámci migrace v Evropě rozlišujeme několik migračních tras, na které se blíže podíváme dále. Ve vztahu k migrantům z Afriky a oblasti tzv. Blízkého východu zachycuje hlavní migrační trasy obrázek 1.

MIGRACE DO EVROPY

Obrázek 1 Hlavní migrační trasy migrantů z Afriky a z oblasti Blízkého východu do Evropy⁷⁷

Na obrázku 1 je zachycena (vzhledem k době jeho vzniku) jen část migračních tras ze zmíněných oblastí do Evropy. Do současné doby bylo migranty využíváno přibližně osm migračních tras, jimiž jsou následující:⁷⁸

- západoafrická trasa;
- západní středomořská trasa;
- středomořská trasa;
- migrační trasa Apulie a Kalábrie;
- kruhová trasa z Albánie do Řecka;

⁷⁷ DEMAGOG.CZ. *A jako azyl, Ž jako Ženevská úmluva. Demagog.cz sestavil "abecedu migrace"* [online]. © 1996-2024 Economia, 16. září 2015. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-64582160-a-jako-azyl-z-jako-zenevska-umluva-demagog-cz-sestavil-abecedu-migrace>.

⁷⁸ ROŽŇÁK, Petr a KUBEČKA, Karel. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Ostrava: Key Publishing, 2018, s. 149. ISBN 978-80-7418-292-1.

- západobalkánská trasa;
- trasa východního Středomoří;
- trasa přes východní hranici Unie.

Západoafrická migrační trasa začíná v subsaharské Africe a poté vede na sever přes Saharu do severní Afriky. Odtud se migranti často snaží dostat do Evropy přes Středozemní moře. Trasa je plná nebezpečí, včetně zneužívání a vykořisťování ze strany pašeráků lidí, násilí ze strany ozbrojených skupin a drsných podmínek prostředí. Mnoho migrantů při pokusu o cestu zemře. Hlavními zeměmi původu migrantů využívajících tuto migrační trasu jsou Nigérie, Guinea, Mali a Pobřeží slonoviny. Hlavními zeměmi určení jsou Španělsko, Itálie a Řecko.⁷⁹

Západní středomořská trasa je cestou, kterou migranti používají k přechodu ze severní Afriky do Španělska. Trasa zahrnuje plavbu přes Středozemní moře, která je realizována zpravidla na malých a přeplněných lodích, což vede k častým nehodám a úmrtím migrantů. Hlavními zeměmi původu migrantů používajících tuto trasu jsou Maroko, Alžírsko a subsaharská Afrika. Hlavními cíli migrantů na této trase jsou Španělsko, Baleárské ostrovy a Kanárské ostrovy.⁸⁰

Středomořská trasa je souhrnný název pro několik migračních tras, které migranti používají k přechodu ze severní Afriky a Blízkého východu do Evropy. Trasy zahrnují plavbu přes Středozemní moře, opět velmi často na malých a přeplněných lodích, což bývá často spojeno s úmrtími jejich osazenstva. Hlavními zeměmi původu migrantů používajících tuto trasu jsou Libye, Tunisko, Alžírsko, Maroko, Eritrea, Somálsko a Sýrie. Tato migrační trasa je tedy často používána migranty, kteří uprchli z válečných zón v severní Africe a na Blízkém

⁷⁹ TRIULZI, Alessandro. *Long journeys: African migrants on the road*. Leiden: Brill, 2013, s. 37. ISBN 978-90-04-24376-7.

⁸⁰ BERNES, Laure-Anne; BOUSETTA, Hassan a ZICKGRAF, Caroline. *Migration in the western Mediterranean: space, mobility, and borders*. Abingdon, Oxon: Routledge, an imprint of the Taylor & Francis Group, 2018, s. 5 a násl. ISBN 978-1-138-10171-5,

východě. Hlavními cíli na této migrační trase jsou Itálie, Španělsko, Řecko a Malta.⁸¹

Migrační trasa Apulie a Kalábrie je námořní cesta používaná migranty k přechodu z Afriky do Itálie. Trasa začíná v severní Africe, zpravidla v Libyi, a následně vede přes Středozemní moře do Apulie nebo Kalábrie v jižní Itálii. Tyto regiony leží mají často dlouhé pobřežní linie vhodné pro nelegální přistání lodí. Trasa Apulie a Kalábrie je jednou z nejvíce nebezpečných migračních tras na světě. Hlavními zeměmi původu migrantů používajících tuto trasu jsou Eritrea, Somálsko, Súdán a Nigérie. Hlavními cíli jsou italská města Bari, Brindisi a Reggio Calabria.⁸²

Kruhová trasa z Albánie do Řecka je migrační trasa, kterou používají migranti k přechodu z Albánie do Řecka a zpět. Trasa začíná v Albánii, poté vede přes Jónské moře do Řecka a zpět do Albánie. Tato migrační trasa je relativně krátká a snadno se po ní dá cestovat lodí. Je také relativně levná, což z ní dělá atraktivní možnost pro migranty s nízkými příjmy. Trasa je ovšem také nebezpečná. Jónské moře může být v zimě rozbourané, což se stalo příčinou utonutí řady migrantů při pokusu absolvovat tuto trasu. Migranti jsou na ní rovněž vystaveni riziku zneužívání a vykořisťování ze strany pašeráků lidí a dalších zločinců.⁸³

Západobalkánská trasa je cesta, kterou migranti používají k přechodu z Turecka do Evropy přes země západního Balkánu. Trasa začíná v Turecku, poté vede přes Bulharsko, Severní Makedonii, Srbsko, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu a Chorvatsko a končí v Maďarsku, Slovinsku nebo Rakousku. Tato trasa je jedním z hlavních migračních tras do Evropy. Hlavními zeměmi původu migrantů

⁸¹ CRAWLEY, Helen; DÜVELL, Franck; JONES, Katherine; McMAHON, Simon a SIGONA, Nando. *Unravelling Europe's "Migration Crisis": journeys over land and sea*. Bristol: Policy Press, 2018, s. 2 a násl. ISBN 978-1-4473-4321-9.

⁸² CHIFU, Julian a ȚUȚUIANU, Simona. *Torn between East and West: Europe's border states*. London: Routledge Taylor & Francis Group, 2017, s. 98 a násl. ISBN 978-1-4724-7579-4.

⁸³ GEMI, Eda a TRIANDAFYLLIDOU. *Rethinking migration and return in Southeastern Europe: Albanian mobilities to and from Italy and Greece*. Abingdon, Oxon: Routledge, 2021, s. 1 a násl. ISBN 978-0-367-36178-5.

využívajících tuto trasu jsou Afghánistán, Sýrie, Irák a Pákistán. Jejich hlavními cíli jsou Německo, Švédsko a Rakousko.⁸⁴

Migrační trasa východního Středomoří je cesta, kterou migranti používají k přechodu z Asie a Afriky do Evropy přes Turecko a Řecko. Trasa začíná v Turecku, poté vede přes Egejské moře do Řecka a dále do zemí západní Evropy. Jde rovněž o nebezpečnou migrační trasu. Hlavními zeměmi původu migrantů, kteří využívají tuto trasu, jsou Afghánistán, Sýrie, Irák a Pákistán. Jejich hlavními cíli jsou Německo, Švédsko a Rakousko.⁸⁵

Migrační trasa přes východní hranici Evropské unie je cesta, kterou migranti používají k přechodu z Asie a Afriky do Evropy přes země východní Evropy. Trasa se liší v závislosti na zemi původu migrantů, ale obvykle zahrnuje Turecko, Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Slovensko, Polsko a Pobaltí. Tato trasa nabyla na významu v roce 2021, kdy Bělorusko zorganizovalo hybridní útok na Polsko a Litvu, a to tak, že dováželo migranty z Blízkého východu a Afriky a poté je směřovalo přes hranice do Evropské unie. Hlavními zeměmi původu migrantů používajících tuto trasu jsou Afghánistán, Sýrie, Irák a Pákistán. Hlavními cíli jejich putování jsou Německo, Švédsko a Rakousko.⁸⁶

⁸⁴ RYDZEWSKI, Robert. *The Balkan route: hope, migration and Europeanisation in liminal spaces*. London; New York: Routledge, 2024, s. 56 a násl. ISBN 978-1-032-39543-2.

⁸⁵ BAIRD, Theodore. *Human smuggling in the Eastern Mediterranean*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2019, s. 11 a násl. ISBN 978-1-138-65635-2.

⁸⁶ KUŹELEWSKA, Elżbieta; KASIŃSKA-METRYKA, Agnieszka; PAŁKA-SUCHOJAD, Karolina a PIEKUTOWSKA, Agnieszka. *Geopolitical and humanitarian aspects of the Belarus-EU border conflict*. Current debates in European integration. Abingdon, Oxon: Routledge, 2024. ISBN 978-1-032-69107-7.

4 Aspekty migrace

S migrací obyvatelstva ruku v ruce vyvstávají mnohé negativní i pozitivní aspekty. Příchod lidí do cizí země vyvolává změny jak v životě příchozích, ale také zasahuje i do života stávajících občanů. Především mezinárodní migrace má mnohé politické, ekonomické či kulturní dopady, a to jak na země emigrační, na samotné migranty, ale především na zemi imigrační. V posledních letech se především v Evropě rozšířila masová migrace a s ní spojená úskalí. Tato migrace má kromě dopadů na stát, jako takový, vliv i na myšlení lidí. Veřejnost obecně masovou migraci nevnímá příliš pozitivně, často jsou lidé vedeni strachem. Masová migrace má za jeden z následků vliv na bezpečnostní situaci dané země, a to může ovlivnit jak vnímání, tak i racionální uvažování mnoha lidí.⁸⁷

V této kapitole bych se ráda věnovala jednotlivým pozitivním a negativním aspektům, se kterými se můžeme setkat. Veškeré dopady migrace souvisejí se stupněm integrace migrantů do stávající společnosti. Je v zájmu států tuto integraci podpořit, aby se společnost příliš neštěpila na skupiny, které spolu absolutně nejsou propojené, nespolupracují a naopak mezi sebou rozvíjí rivalské chování. V rámci migrační politiky by mělo být zahrnuto zhodnocení nároků a požadavků jak občanů, tak i imigrantů. Vláda by měla zhodnotit, zda v rámci imigrační politiky nemůže vlastním občanům spíše ublížit. Mělo by se přecházet rizikům jako je například nechtěné upřednostnění jedné ze stran. Je ovšem potřeba zdůraznit, že nemá cenu hledat stoprocentně ideální řešení. Snaha vyhnout se všem problémům by totiž také mohla minimalizovat veškerou aktivitu směřovanou ke změně. Političtí činitelé by měli být dobře orientovaní, aby věděli, co si mohou dovolit, aby nikomu nevznikla újma.⁸⁸

⁸⁷ PORSCHE, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019, s. 14. ISBN 978-80-7394-751-4.

⁸⁸ KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018, s. 62. ISBN 978-80-7325-454-4.

4.1 Pozitivní aspekty migrace

Migrace obyvatelstva může imigrační země mnohým obohatit. Země se s novými obyvateli stává více heterogenní, právní úprava se stává pružnější a dá se lépe reagovat na potřeby všech obyvatel. Pokud je státem umožněna anebo dokonce podporována migrace, nezatěžuje příliš státní rozpočet, pak by mohla být prospěšná a přispívat ke zlepšování podmínek všech lidí.⁸⁹ Pojdme se ale podívat na jednotlivé pozitivní aspekty.

Nejvýraznějším důsledkem migrace jsou bezpochyby ekonomické přínosy. Imigranti jsou lidé jako jiní, tudíž i oni si budou chtít nakoupit nové zboží, zajít si na večeri či do kadeřnictví. Automaticky tím tedy dojde ke zvyšování prodeje výrobků a služeb. K přispění do ekonomiky stačí v podstatě pouhý fakt, že migrant přijde do země. V dané zemi spotřebovává výroby, nakupuje služby... Dále si jistě zařídí bydlení, kde musí platit nájem, musí odvádět daně, a v neposlední řadě se díky migrantům zvýší podíl práceschopného obyvatelstva.⁹⁰ V ČR již roky platí jistý asimilační přístup k cizincům, který provádí výběr mezi žadateli o trvalý pobyt dle aktuálních potřeb pracovního trhu ČR. Dle toho je některým cizincům umožněno přednostní urychlené udělení trvalého pobytu. Tento přístup je používán jako možné řešení demografické stagnace České republiky.⁹¹ Vyspělé země řeší problém stárnutí populace, který se dříve či později musí projevit snížením počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Migranti by tento nedostatek měli pokrýt, navíc často mívají i početné rodiny, tudíž další potencionální pracovní sílu. Je ovšem třeba mít na paměti, že i děti migrantů vyrostou, budou s velkou pravděpodobností již skvěle integrováni v místních podmínkách a kultuře. Je zde tedy velká pravděpodobnost, že i tyto děti nakonec budou emigrovat dále, za lepším vzděláním a následně za prací.

⁸⁹ KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018, s. 63. ISBN 978-80-7325-454-4.

⁹⁰ PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: Key Publishing, 2015, s. 44. ISBN 978-80-7418-230-3.

⁹¹ *Migrace v rozšířené Evropě: konference na Pražském hradě 12.-14. září 2002*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2002, s. 20-21. ISBN 80-238-9199-5.

S tím souvisí další aspekt a tím určitý příliv inteligence s migrujícími lidmi. Především v Evropě jsou imigranti často lépe kvalifikovaní než domorodí pracující na stejných pracovních pozicích.⁹² Je to zapříčiněno především tím, že migranti jsou mnohdy rádi za jakoukoliv práci, především tedy alespoň v počátku začleňování se do společnosti. Existuje mnoho odvětví práce, kde je chronický nedostatek dostupných pracovníků, a firmy zde logicky sahají po migrantech. Na dané místo by jistě mohl přijít i český občan, ten by ale většinou nebyl ochoten danou pozici přijmout z důvodu například rizikové práce, zdlouhavého dojíždění, či kvůli fyzické náročnosti.⁹³ Migranti ale takovou pracovní nabídku přijmou, i když by měli kvalifikaci na lépe placené pracovní místo. Mnozí z migrantů se začnou zabydlovat v nové zemi právě tím, že přijmou pracovní místo, jenže je volné, protože o něj místní nestojí.⁹⁴ To bychom měli především nízkokvalifikované profese, ovšem migranti čím dál častěji zastávají i vysoce kvalifikované profese. Nezřídka kdy se s nimi můžeme setkat například v high-tech odvětvích. Zde poté mluvíme již o přílivu inteligence – migrant s dosaženým odborným vzděláním emigroval ze své země, jelikož tam nemohl uplatnit své vzdělání a znalosti. Tudíž na takových příkladech, dá se říci, vydělá země příchodu, naopak v zemi původu by se pak dalo mluvit o odlivu kvalifikovaných pracovníků, ale o tom se teď nebavíme. Samozřejmě na kvalifikovaných pozicích je třeba brát v potaz, zda je zahraniční kvalifikace srovnatelná s kvalifikací tuzemskou. Zde už záleží na pravidlech dané země, co je schopna uznat a co již ne. Samozřejmě se uznání zahraniční kvalifikace liší dle toho, o jaké odvětví se jedná – jinak se bude posuzovat zdravotník, či pracovník informačních technologií.

Lidé, kteří emigrovali za lepší práci, často mívají v zemi původu rodinu, nebo alespoň její část. Peníze, co vydělají, částečně utratí znovu, čímž podporují kolečka ekonomiky. Zbylé peníze ovšem často posílají právě své rodině v chudší zemi. Tím tedy podporují ekonomiku jak země imigrační, tak i své domácí.

⁹² COLLIER, Paul. *Exodus: jak migrace mění náš svět*. Praha: Libri, 2017, s. 99. ISBN 978-80-7277-557-6.

⁹³ PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: Key Publishing, 2015, s. 43. ISBN 978-80-7418-230-3.

⁹⁴ PROJECT SYNDICATE. *McKinsey: Migranti a jejich přínos* [online]. © 1997 – 2024, Patria Online, 17. dubna 2017. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/3501986/mckinsey-migranti-a-jejich-prinos.html>.

4.1.1 Negativní aspekty

Mnohem častěji než o pozitivních aspektech, se můžeme dozvědět o negativním vlivu migrace. Bohužel s migrací se pojí i tyto aspekty, přeci jen zde mluvíme o začlenění migrantů do odlišné kultury, kdy ne vždy může integrace dopadnout dobře.

Můžeme začít již zmiňovaným vlivem na trh práce. Přínosy vlivu migrantů na pracovní trh jsme si již probrali, ale stejně tak zde vyvstávají i negativa. Domácí pracovníci, především u méně kvalifikované práce, požadují určitou minimální mzdu, bez které nebudou ochotni danou práci provést. To ovšem velice často neplatí pro pracovníky z ciziny, kteří jsou ochotni danou práci vykonat za mnohem menší mzdu. Tím pádem mohou cizinci určitým způsobem „zabírat místo“ našim spoluobčanům. O dané pracovní místo bude mít zájem větší množství lidí a zaměstnavatelé si budou moci více vybírat. Takto si zaměstnavatelé mohou dovolit snížit cenu práce a pro zaměstnance se může snížit šance onu práci dostat.⁹⁵

S prací souvisí i další negativní aspekt, a to nelegální zaměstnávání cizinců. Při práci tzv. na černo vzniká mnoho problémů. Z této činnosti se neodvádí daně a pojištění, často zde dochází k zaměstnávání lidí, kteří nemají platné doklady, neřídka kdy zde dochází k porušování základních lidských práv. Cizinec, aby mohl pracovat, musí mít platné oprávnění k pobytu na území České republiky. Tím se rozumí povolení k pobytu, či povolení k zaměstnání. Při nelegálním zaměstnávání se dopouští přestupku nejen zaměstnavatel, ale i samotný cizinec. Není výjimkou, že cizinec – zaměstnanec nemá podepsanou pracovní smlouvu. Zaměstnavatel si tak často pojišťuje, aby nemusel dodržovat své povinnosti a mohl porušovat práva zaměstnance. Ti jsou pak nuceni pracovat přes čas, či nad rámec pracovní smlouvy. Jindy zaměstnavatel nevyplácí řádnou mzdu, ale jsou i případy, kdy byl zaměstnanec omezen na osobní svobodě, zastrášován, vydírán atd. Zde je častým problémem, že cizinci neumí jazyk, ve kterém by

⁹⁵ ŠVAJGROVÁ, Zuzana. *Důvody a dopady migrace* [online]. Metodický portál RVP.CZ, 9. ledna 2018 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/21595/duvody-a-dopady-migrace.html>.

smlouva byla napsána. Následně tedy neví, co přesně podepisují, nebo naopak nepodepisují nic.⁹⁶

Nelegální migrace je často spojená s trestnou činností – převaděči a pašeráci, různé gangy a mafie, zneužívání migrantů atd. Převaděčství sice není v České republice příliš častým jevem, neznamená to ale, že se nám vyhýbá. Kupříkladu v květnu roku 2022 proběhl masivní mezinárodní zásah, při kterém Policie ČR zatkla 205 lidí podezřelých z převaděčství.⁹⁷ Není pak výjimkou, že Policie ČR odhalí osobní auto převážející cizince přes území České republiky.

V době první migrační krize (2015 a dále) jsme se mohli setkat se špatným výkladem ustanovení § 340 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, v němž je definována skutková podstata trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice. Zde je převaděč definován jako osoba, jenž jinému umožňuje nedovoleně překročit státní hranici, nebo takové překročení organizuje. Při migrační krizi ovšem v počátku nebylo přesně vyjasněno, co se rozumí pod pojmem „státní hranice“. Česká republika je součástí Schengenského prostoru, kde lze vnitřní hranice překračovat na libovolném místě. Zde je kamenem úrazu, že vnitřní státní hranice lze sice překračovat kdekoliv, ale zároveň tato hranice nebyla konceptem Schengenského prostoru zrušena. Navíc právní předpisy členských států stále umožňují postihovat organizování a umožnění nelegálního překračování hranic.⁹⁸

Při nucené migraci, kdy uprchlíci musí utéci ze svého domova, se často stává, že u sebe nemají žádné doklady. Těžko se pak v takové situaci zjišťuje, jaká osoba se k nám dostala. Vždy je zde riziko, že daný uprchlík je zároveň hledaný ve svém domovském státě.⁹⁹ Naštěstí máme organizace jako INTERPOL, což je

⁹⁶ FOND DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ. *Rizika trhu práce* [online]. ©2018 Fond dalšího vzdělávání. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <http://www.pracevceskerepublice.cz/index.php/rizika-trhu-prace/>.

⁹⁷ ČTK. *Policie v několika zemích včetně ČR zatkla 205 lidí podezřelých z převaděčství* [online]. České noviny, 12. května 2022. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/police-v-nekolika-zemich-vcetne-cr-zatkla-205-lidi-podezrelych-z-prevadecstvi/2205166>.

⁹⁸ METELKA, Jan. *K otázkám převaděčství* [online]. © EPRAVO.CZ, 1999-2024, 6. října 2015. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazkam-prevadecstvi-99134.html>.

⁹⁹ ŠVAJGROVÁ, Zuzana. *Důvody a dopady migrace* [online]. Metodický portál RVP.CZ, 9. ledna 2018 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/21595/duvody-a-dopady-migrace.html>.

mezinárodní organizace kriminální policie. Její náplní práce je provoz sdílených informačních systémů, aby se každý ze členských států mohl dostat k seznamu mezinárodně hledaných osob. Dále také pomáhá při pátrání po těchto osobách. Dále máme EUROPOL, na svém webu provozuje Europe's Most wanted list – seznam hledaných osob v Evropské unii.¹⁰⁰

Nesmíme také zapomínat na vliv migrace na stát, jenž migranty přijme. Migranti se často potýkají se ztrátou kořenů, domova, někdy i rodiny. Integrace do jiného kulturního prostředí je velice náročná, a to nejen pro ně, ale i pro občany daného státu. Ti mnohdy reagují na nově příchozí s určitým odstupem. Není výjimkou distancování se, někdy může dojít i k vážnějším případům, jako je diskriminace, xenofobie, urážky, ale také i násilí vůči imigrantům. Vše je spojeno s kolizí rozličných kultur – ani jedna strana moc neví, co od té druhé očekávat. Často zde chybí informace, určité vzdělání se, aby spolu obě strany mohly bez problémů vycházet. Obzvláště jedná-li se o lidi z naprosto odlišných kultur – například uprchlíky z islámských států. Zde pak dochází k nedorozumění a častým konfliktům kvůli rozdílným názorům, zvyklostem či chování.

Nesmíme také zapomínat na náročnost integrace pro stát jako takový. Stát potřebuje vydávat na integraci nemalé finance – je zapotřebí zajistit migrantům kurzy jazyka, bez něj se v nové zemi nemohou řádně uplatnit. Často je nutné zajistit bydlení a pomoci s nalezením pracovního místa. V některých případech se dále poskytuje například psychologická péče, nebo také poradenství pro pomoc se začleněním.¹⁰¹

I přes značnou snahu státu o integraci se ne vždy podaří. Pro některé migranty může být kulturní rozdíl tak velký a nepřekonatelný, že může dojít až k separaci od společnosti. Daní lidé nezvládají přijmout zákony a normy dané země a raději volí oddělený život. Vznikají nám tak určitá „ghetta“ ve kterých se stále snaží držet

¹⁰⁰ ENFAST. *European Network of Fugitive Active Search Teams* [online]. © 2024 Europe's most wanted. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://eumostwanted.eu/enfast>.

¹⁰¹ ŠVAJGROVÁ, Zuzana. *Důvody a dopady migrace* [online]. Metodický portál RVP.CZ, 9. ledna 2018 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/21595/duvody-a-dopady-migrace.html>.

způsob života, na jaký byli zvyklí ve své domovině. O to horší ovšem můžou být následné kolize s domácími obyvateli.¹⁰²

¹⁰² KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018, s. 68. ISBN 978-80-7325-454-4.

Závěr

Cílem této práce bylo vysvětlit podstatu migrace, uvést orgány a organizace, které se zabývají problematikou migrace, analyzovat vývoj migrace v Evropské unii a v České republice v posledním období, jakož i zmínit pozitivní i negativní aspekty migrace. K naplnění tohoto cíle je práce rozčleněna do čtyř kapitol, které se předmětné problematice věnují z různých úhlů pohledu.

V první kapitole byla migrace nejprve charakterizována jako celospolečenský jev, včetně jeho historických souvislostí, načež jsou zmíněny příčiny, které vedly k migraci v minulosti i ty, které především způsobují migraci v současnosti. V závěru této kapitoly je rozebrána právní problematika migrace, ať již na úrovni mezinárodních dokumentů, na úrovni Evropské unie či na úrovni tuzemského vnitrostátního práva. V této části kapitoly je uvedena řada informací, které mají význam i z pohledu úkolů plněných Policií ČR v oblasti migrace.

Druhá kapitola se věnuje orgánům a organizacím, které se zabývají problematikou migrace. Nejprve jde o orgány na úrovni Evropské unie, posléze je pozornost upřena na orgány a organizace v České republice, včetně nestátních neziskových organizací. Za stěžejní podkapitolu této části práce je možno označit tu, která je zaměřena na úkoly stanovené Policií ČR v oblasti cizinecké problematiky, které jí vyplývají ze tří právních předpisů – zákona o pobytu cizinců, zákona o azylu a zákona o dočasné ochraně cizinců. Právní úpravu *de lege lata* obsaženou v těchto právních předpisech je možno označit za propracovanou a dostatečnou pro řešení eventuálních problémů, které mohou v souvislosti s migrací vyvstat.

Předmětem třetí kapitoly je vývoj migrace v Unii a v České republice v posledním období, stejně jako migračním trasám, které migranti z Afriky a z oblasti tzv. Blízkého východu využívají pro svoji migraci do Evropy. Analyzovaným obdobím jsou především léta 2013-2022, avšak v případě dostupných konzistentních údajů je analýza provedena ještě dále do minulosti. Z této analýzy především vyplývá, že migrace do Evropy i do České republiky byla ve sledovaném období ovlivněna především třemi událostmi – migrační vlnou z let 2015 a 2016, dále pandemií onemocnění COVID-19, respektive opatřeními, která byla ze strany vlád přijímána za účelem zamezení jeho dalšího nekontrolovaného šíření, a v neposlední řadě

i rusko-ukrajinský konflikt, který vypukl v únoru 2022 a trvá doposud. Migranti ke svému putování do Evropy využívají zhruba osmi hlavních migračních tras, na kterých se musí potýkat s různými riziky a úskalími. Na konci těchto tras jsou bohaté západní státy, jako např. Německo, Velká Británie či Švédsko.

Ve čtvrté kapitole jsou uvedeny pozitivní i negativní aspekty migrace. Pozitivní aspekty migrace mají především souvislost s demografickým stárnutím obyvatelstva vyspělých států i s jejich demografickým úbytkem. Ten bývá velmi často nahrazován právě migrací, což je i případ České republiky. Vedle tohoto pozitivního aspektu je pak možno zmínit i potenciální ekonomické přínosy migrantů, stejně jako případné obohacení kultury nové země. Negativní aspekty migrace jsou spjaty především s potenciálně obtížnou integrací migrantů do majoritní společnosti jejich nové země a dále také s kriminalitou související s migrací. Tu lze rozdělit na kriminalitu související s migrací ze země původu do nové země a na kriminalitu páchanou migranty v nové zemi. V případě první uvedení skupiny je třeba zmínit zvláště převaděčství, u něhož je možno považovat za častý problém nízké tresty ukládané převaděčům nelegálních migrantů, které jsou jim často dostatečně kompenzovány ziskem z jejich nelegální činnosti. Ukládané tresty by měly tuto skutečnost reflektovat. Pokud jde o trestnou činnost samotných migrantů v tranzitních či cílových zemích, je možno za největší problém považovat právě skutečnost, že jde o osoby často na pohybu, což ztěžuje jejich ustanovení a případné odsouzení. Zde je jediným reálným řešením důsledné provádění identifikačních úkonů migrantů a pružná výměna informací mezi jednotlivými státy.

Seznam použité literatury

Monografie

AKHGAR, Babak; HOUGH, Karel Latricia; SAMAD, Yara Abdel; BAYERL, P. Saskia a KARAKOSTAS, Anastasios. *Information and communications technology in support of migration. Security informatics and law enforcement*. Cham: Springer, 2022. xxxi, 394 s. ISBN 978-3-030-93265-7.

BAIRD, Theodore. *Human smuggling in the Eastern Mediterranean*. Routledge studies in criminal justice, borders and citizenship, 8. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2019. xvii, 175 s. ISBN 978-1-138-65635-2.

BALDWIN, Richard E. a WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008. 478 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

BERNES, Laure-Anne; BOUSETTA, Hassan a ZICKGRAF, Caroline. *Migration in the western Mediterranean: space, mobility, and borders*. Routledge advances in Mediterranean studies, 5. Abingdon, Oxon: Routledge, an imprint of the Taylor & Francis Group, 2018. vi, 184 s. ISBN 978-1-138-10171-5,

COLLIER, Paul. *Exodus: jak migrace mění náš svět*. Praha: Libri, 2017. 258 stran. ISBN 978-80-7277-557-6.

CRAWLEY, Helen; DÜVELL, Franck; JONES, Katherine; McMAHON, Simon a SIGONA, Nando. *Unravelling Europe's "Migration Crisis": journeys over land and sea*. Policy Press shorts insights. Bristol: Policy Press, 2018. xiv, 183 s. ISBN 978-1-4473-4321-9.

ČESKÉ NÁRODNÍ KONTAKTNÍ MÍSTO EVROPSKÉ MIGRAČNÍ SÍTĚ. *Výroční zpráva o politice v oblasti azylu a migrace 2016*. B. m.: Ministerstvo vnitra, 2017. 123 s. ISBN 978-80-87544-66-2.

EVROPSKÁ UNIE. *Evropský parlament: hlas občanů v EU: krátký průvodce Evropským parlamentem*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2017. 25 s. ISBN 978-92-846-0127-1.

FINK, Melanie. *Frontex and human rights: responsibility in 'multi-actor situations' under the ECHR and EU public liability law*. Oxford studies in European law. Oxford: Oxford University Press, 2018. xxix, 374 s. ISBN 978-0-19-883545-5.

GEMI, Eda a TRIANDAFYLLIDOU. *Rethinking migration and return in Southeastern Europe: Albanian mobilities to and from Italy and Greece*. Routledge research on the global politics of migration. Abingdon, Oxon: Routledge, 2021. vii, 147 s. ISBN 978-0-367-36178-5.

GRINC, Jaroslav. *Právo pro politology*. Politologie. Praha: Grada, 2010. 147 s. ISBN 978-80-247-2921-3.

CHIFU, Julian a ȚUȚUIANU, Simona. *Torn between East and West: Europe's border states*. London: Routledge Taylor & Francis Group, 2017. xix, 270 s. ISBN 978-1-4724-7579-4.

KOUDELKA, Josef. *Imigrace a liberalismus: dopady migrace, teorie a možná řešení*. Politologická řada. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2018. 218 stran. ISBN 978-80-7325-454-4.

KUŹELEWSKA, Elżbieta; KASIŃSKA-METRYKA, Agnieszka; PAŁKA-SUCHOJAD, Karolina a PIEKUTOWSKA, Agnieszka. *Geopolitical and humanitarian aspects of the Belarus-EU border conflict*. Current debates in European integration. Abingdon, Oxon: Routledge, 2024. 224 s. ISBN 978-1-032-69107-7.

MATOUŠEK, Oldřich; KODYMOVÁ, Pavla a KOLÁČKOVÁ, Jana (ed.). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. 351 s. ISBN 80-7367-002-X.

Migrace v rozšířené Evropě: konference na Pražském hradě 12.-14. září 2002. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2002. 50 s. ISBN 80-238-9199-5.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zpráva v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2022*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2023. 367 s. ISBN nevedeno.

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Monografie. Ostrava: Key Publishing, 2015. 94 s. ISBN 978-80-7418-230-3.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. 151 stran. ISBN 978-80-270-0664-9.

PORSCHE, Světlana. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019. 91 stran. ISBN 978-80-7394-751-4.

RADA EVROPSKÉ UNIE. *Evropská rada: dům členských států*. Bruxelles: © Evropská unie, 2022. 8 s. ISBN 978-92-824-8522-4.

RADA EVROPSKÉ UNIE. *Rada Evropské unie: dům členských států*. Bruxelles: © Evropská unie, 2022. 8 s. ISBN 978-92-824-8552-1.

ROŽŇÁK, Petr a KUBEČKA, Karel. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Monografie. Ostrava: Key Publishing, 2018. 468 stran. ISBN 978-80-7418-292-1.

RYDZEWSKI, Robert. *The Balkan route: hope, migration and Europeanisation in liminal spaces*. Southeast European studies. London; New York: Routledge, 2024. viii, 160 s. ISBN 978-1-032-39543-2.

TRIULZI, Alessandro. *Long journeys: African migrants on the road*. African-Europe group for interdisciplinary studies, 8. Leiden: Brill, 2013. xii, 266 stran. ISBN 978-90-04-24376-7.

Zákonná úprava

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex), v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů

pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepracované znění).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (kodifikované znění), v platném znění.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016 o Evropské pohraniční a pobřežní strážci a o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 a zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 863/2007, nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 a rozhodnutí Rady 2005/267/ES.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní strážci a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624.

Nařízení Rady (ES) č. 2725/2000 ze dne 11. prosince 2000 o zřízení systému Eurodac pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování Dublinské úmluvy

Nařízení Rady (ES) č. 871/2004 ze dne 29. dubna 2004 o zavedení některých nových funkcí v Schengenském informačním systému, včetně boje proti terorismu.

Nařízení vlády č. 31/2016 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. 215/2017 Sb., o stanovení výjimek z vízové povinnosti a z osvobození od vízové povinnosti.

Nařízení vlády č. 321/2022 Sb., o změnách nařízení vlády v oblasti pracovní migrace, ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení ministerstva zahraničních věcí č. 208/1993 Sb., o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků.

Všeobecná deklaráce lidských práv. Dostupné také z: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/czc.pdf.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 376/2005 Sb., kterou se stanoví výše úhrady za stravu a ubytování poskytnuté v azylovém zařízení, výše kapesného a termíny jeho výplaty, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 88/2011 Sb., o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 520/2020 Sb., o provádění adaptačně-integračních kurzů.

Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic), ve znění pozdějších předpisů.

Webové stránky a elektronické zdroje

BOYLE, Paul; HALFACREE, Keith a ROBINSON, Vaughan. *Exploring Contemporary Migration* [online]. London: Routledge, 2014 [cit. 2022-01-07].

ISBN 9781315843100. Dostupné z:

<https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315843100/exploring-contemporary-migration-paul-boyle-keith-university-wales-swansea-halfacree-vaughan-university-wales-swansea-robinson>.

BROŽOVÁ, Kristýna. *Co znamenají termíny ekonomický migrant, cizinec a uprchlík?* [online]. Člověk v tísni, 11. ledna 2022 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>.

ČTK. *Policie v několika zemích včetně ČR zatkla 205 lidí podezřelých z převaděčství* [online]. České noviny, 12. května 2022. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/policie-v-nekolika-zemich-vcetne-cr-zatkla-205-lidi-podezrelych-z-prevadecstvi/2205166>.

ČTK. *Soud EU: Odmítáním uprchlických kvót porušilo Česko, Polsko a Maďarsko své povinnosti* [online]. © Česká televize, 2. dubna 2020. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/soud-eu-odmitanim-uprchlickych-kvot-porusilo-cesko-polsko-a-madarsko-sve-povinnosti-51525>.

DEMAGOG.CZ. *A jako azyl, Ž jako Ženevská úmluva. Demagog.cz sestavil "abecedu migrace"* [online]. © 1996-2024 Economia, 16. září 2015. [cit. 2024-03-

04]. Dostupné z: <https://hn.cz/c1-64582160-a-jako-azyl-z-jako-zenevska-umluva-demagog-cz-sestavil-abecedu-migrace>.

ENFAST. *European Network of Fugitive Active Search Teams* [online]. © 2024 Europe's most wanted. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://eumostwanted.eu/enfast>.

EUROPEAN COMMISSION. *Asylum shopping* [online]. European Commission, b. r. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/asylum-shopping_en.

EUROPEAN COMMISSION. *Ylva Johansson: Commissioner (2019-2024)* [online]. European Commission, b. r. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://commissioners.ec.europa.eu/ylva-johansson_en.

EUROSTAT. *Archive:Statistika migrace a migrující populace*[online]. 2020, EUROSTAT [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics/cs&oldid=494217

EVROPSKÁ KOMISE. *Komisaři* [online]. Evropská komise, b. r. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://commissioners.ec.europa.eu/index_cs.

EVROPSKÁ KOMISE. *Statistiky týkající se migrace do Evropy* [online]. Evropská komise, říjen 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs#migra%C4%8Dn%C3%AD-toky-do-eu-a-z-n%C3%AD.

EVROPSKÁ KOMISE. *Statistiky týkající se migrace do Evropy. Populace EU* [online]. 2022, Evropská komise [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_cs

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Migrace: Proč lidé opouštějí své domovy?* [online]. Evropský parlament, 3. července 2020, aktualizováno 21. listopadu 2023 [cit.

2024-02-22]. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/world/20200624STO81906/migrace-proc-lide-opousteji-sve-domovy>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. *Odpověď EU na migraci* [online]. Evropský parlament, 21. listopadu 2023. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/topics/cs/article/20170629STO78629/odpoved-eu-na-migraci>.

FOND DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ. *Rizika trhu práce* [online]. ©2018 Fond dalšího vzdělávání. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z:

<http://www.pracevceskerepublice.cz/index.php/rizika-trhu-prace/>.

GAHUROVÁ, Jaroslava. *Od partnerství zpět k restrikci? Vývoj vnější migrační politiky EU*. Migraceonline.cz [online]. 2013, Migraceonline.cz [cit. 2024-03-13].

Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/od-partnerstvi-zpet-k-restrikci-vyvoj-vnejsi-migracni-politiky-eu>

INSTITUT PRO SOCIÁLNÍ POLITIKU A VÝZKUM. *MPSV informovalo vládu o potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR* [online] © 2024 Institut pro sociální politiku a výzkum, 8. července 2019. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z:

<https://socialnipolitika.eu/2019/07/mpsv-informovalo-vladu-o-potirani-nelegalniho-zamestnavani-cizincu-v-cr/>.

KABELOVÁ, Hana. *Základní informace o migraci* [online]. Migraceonline.cz, 7. února 2003. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/zakladni-informace-o-migraci>.

KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY.

Statistická data o migraci [online]. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, b. r. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z:

<https://migracnikonsorciem.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/statisticka-data-o-migraci/#pocet-migrantu-a-vekove-slozeni>.

MACIEJEWSKI, Mariusz. *Evropská komise* [online]. Fakta a čísla o Evropské unii, 2024. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z:

https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.3.8.pdf.

METELKA, Jan. *K otázkám převaděčství* [online]. © EPRAVO.CZ, 1999-2024, 6. října 2015. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-otazkam-prevadecstvi-99134.html>.

MIGRACEONLINE.CZ. *Migrace v ČR: Fakta a čísla* [online]. 2021, Migraceonline.cz [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migrace-v-cr-fakta-a-cisla>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV. 2020* [online]. 2020 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iv-2020.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Nabídka práce u Národní centrály proti organizovanému zločinu (NCOZ) pro policistky a policisty* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-ncoz-hleda-nove-kolegy.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Struktura odboru azylové a migrační politiky* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/struktura-odboru-azylove-a-migracni-politiky.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Ústřední orgány státní správy* [online]. © 2024 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ustredni-organy-statni-spravy.aspx>.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2017* [online]. 2017, Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2024-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2017.aspx>

NĚMEC, Václav a BERAN, Petr. *Stěhování národů* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/stehovani-narodu/>.

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. *Dějiny pravěku* [online]. Dějepis.com , © 1997 - 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/dejiny-praveku/>.

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. *Koloniální expanze v 17. – 18. století* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/kolonialni-expanze-v-17-18-stoleti/>.

NĚMEC, Václav a GERNEŠOVÁ, Hana. *Objevné plavby* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/objevne-plavby/>.

NĚMEC, Václav a KUBEŠOVÁ, Hana. *Vývoj států v západní a jižní Evropě* [online]. Dějepis.com, © 1997 - 2024. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/vznik-centralizovanych-statu-v-zapadni-evrope/>.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie České republiky – Služba cizinecké policie: O nás* [online]. © 2024 Policie ČR. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>.

PORADNA PRO INTEGRACI. *Provoz Komunitních multietnických center* [online]. Portál pro kritickou diskuzi o migraci, 4. července 2003. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/provoz-komunitnich-multietnickych-center>.

PROJECT SYNDICATE. *McKinsey: Migranti a jejich přínos* [online]. © 1997 – 2024, Patria Online, 17. dubna 2017. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/3501986/mckinsey-migranti-a-jejich-prinos.html>.

SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MINISTERSTVA VNITRA. *ZZC Bělá – Jezová* [online]. © Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra, 2017. [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: <https://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/zzc-bela-jezova/>.

Statut Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/848077/Statut.pdf/09249c67-2820-6f3c-3269-4091fcc1538e>.

ŠVAJGROVÁ, Zuzana. *Důvody a dopady migrace* [online]. Metodický portál RVP.CZ, 9. ledna 2018 [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/21595/duvody-a-dopady-migrace.html>.

WIKISKRIPTA.EU. *Migrace* [online]. Wikiskripta.eu, 10. února 2021. [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://www.wikiskripta.eu/w/Migrace>.